

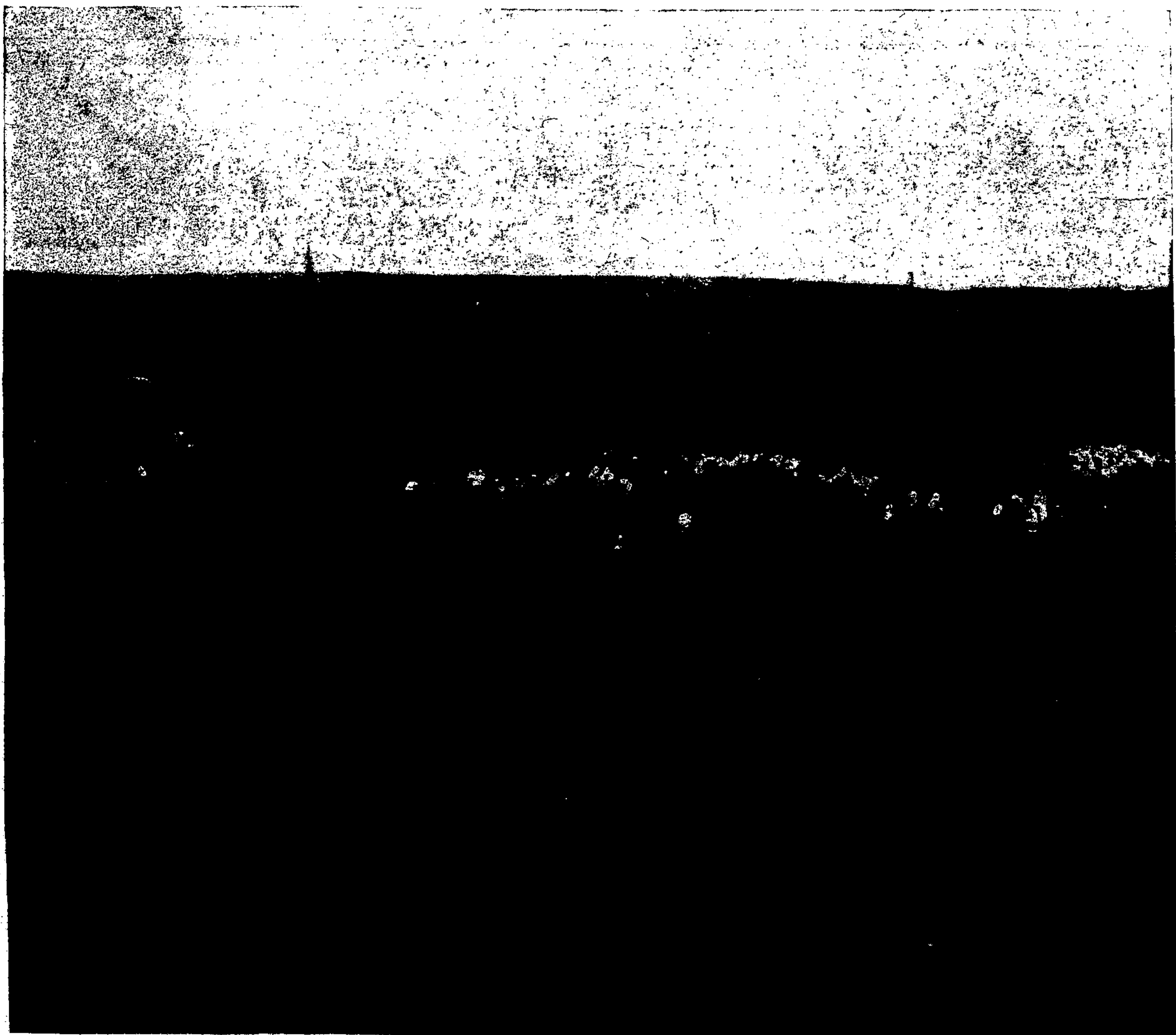
KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 30

Drąsa, ištvermė ir tėvynės meilė tevadovauja mums!

8 p. p. vėliavos šūkis.

**Pirmoji 8 pėst. K.K. Vaidoto pulko šventė 1920 m. birželio m. 6 d. Kaišiadoryse
(dalyvauja tik pulko rezervas; kita pulko dalis stovi fronte prieš lenkus)**

Politikos apžvalga.

Lozanos konferencijos atbalsai. Kaip žinoma, Lozanos konferencija sėkmingai baigėsi. Buvo susitarta dėl galutinės karo skolų mokėjimo sumos. Vokietija turės mokėti tris milijardus markių ir tai per ilgą laiką. Šitokie konferencijos rezultatai sukėlė visame politiniame pasaulyje be galo daug įvertinimų ir nuomonių. Kiekviena valstybė savotiškai įvertina Lozanos konferencijos rezultatus. Bendrai, politiniuose sluoksniuose laikoma šios konferencijos sėkmingą pabaigą „nauja era“ Europos politikoj. Kaip Versalės sutartis buvo nauja era (laikotarpis) Europai, taip pat ir Lozanos sutartis dabar yra nauja era Europos politiniame gyvenime.

Anglijoje šios konferencijos rezultatais patenkinti visi sluoksniai ir pabrėžia, kad Anglijos tikslas visuomet buvo padaryti galą šiems skaudėjams reikalams, kurie neleido Europai nusiraminti.

Prancūzijoje visi mišriosios politikos šalininkai, kurie dabar ir remia vyriausybę, Lozanos konferencijos darbais ir rezultatais labai patenkinti. Nepatenkinti tik dešinieji, kuriems karo skolų suma atrodo per maža ir bendrai nepatinka jiems pradėtas draugavimas su Vokietija. Taip pat ir nepatenkinti šia konferencija, ypač sutartimi su Anglija veikti iš vien, ir kairieji. Jie nurodo, kad ši sutartis vis vien trukdo Europos taikai ir sukelia įtarimų.

Vokietijoje hitlerininkai nepatenkinti Lozanos konferencija, ir, bendrai, ministerio pirmininko von Papeno žygiais. Jie jį apšvielė manydami, kad čia ministeris pirmininkas bus savo žmogus, kuris paskelbs pasauliui pagal hitlerininkų pasiūlymą, kad Vokietija karo skolų nemokės ir tiek. Tačiau pasirodė, kad ir jis sutiko tam tikrą sumą mokėti.

Amerika konferencijos metu buvo pareiškusi, kad ir ji prisidės prie karo skolų panaikinimo, nors iš dalies. Dabar pareiškė, kad ji iš savo pusės nusileisti nenori ir Europos valstybės turės jai mokėti. Todėl susidarė labai keblai padėtis. Dabar ieškoma išeitis iš tos padėties. Tai jau pareis nuo naujai išrinkto Amerikos prezidento, kurio rinkimai netrukus turi būti.

Vokietijoje neramu. Nuo pat ministerio pirmininko Brüningo atsistatydinimo ligi šios dienos Vokietijoje nuolat neramu. Čia sukiyla valstybės prieš centrai, čia partijos tarp savęs kruvinai ginčijasi ir pan. Šiomis dienomis kairesnieji politikai, kurie padėjo Hindenburgui jo kovoje dėl prezidento vietos, ji labai griežtai išpėjo, jeigu jis ir toliau links į hitlerininkų pusę, tai jie jokio atsakingumo už pasekmes neima. Taip pat ir hitlerininkai nerimsta ir jau agituoja dėl rinkimų į parlamentą, kurie turi greitai įvykti.

Prancūzai nepatenkinti savo prekybos politika. Kaip ir kitos valstybės, prancūzai neseniai taip pat ėmė varžyti įvežimą į jų kraštą. Jie uždėjo įvairioms prekėms didelius muitus ir be to, nustato kiekvienai valstybei kiekį prekių į Prancūziją įvežti. Dabar pasirodė, kad prancūzai ta politika tik patys sau pakenkė, nes per įvežimo suvaržymą sumažėjo ir išvežimas iš Prancūzijos. Tai yra nesveika kiekvienai valstybei. Mat, kam neleidiama įvežti į Prancūziją, tas nenori ir iš jos išvežti ir ten palikti savo valiutą (pinigų). Todėl dabar prancūzai rengeiasi šią politiką panaikinti ir įvesti kitą sistemą.

Norvegų — danų ginčas. Šiomis dienomis kilo ginčas tarp dviejų visai taikingų valstybių, tarp Norvegijos ir Danijos. Mat, yra šiaurėje viena didžiulė sala, į kurią pretenduoja norvegai ir danai. Šiomis dienomis Norvegija užėmė tos salos dalį, kuri priklauso Danijai. Danija tuo rimtai susirūpino. Kai kurios partijos net reikalauja, kad Danija siųstų kreiserį į Grenlandiją (ginčijamą salą).

Plečkaitininkai jau ir lenkams nusibosta. Kaip žinoma, Lietuvos priešvalstybinių gaivalų centras buvo Lenkija. Lenkai rėmė plečkaitininkų prieš Lietuvą nukreiptus darbus ir pan. Dabar lenkai apsidairė, kad jie, kol kas, jokios naudos iš plečkaitininkų neturi, nes Lietuva lengvai moka su jais apsidirbti. Lenkai norėjo iš jų turėti naudos, bet, pasirodo, apsiriko, todėl stengiasi nutraukti su jais santykius. Net mano juos išsiųsti.

Prancūzai ir anglai tobulina ginklus

Užsienių spaudos pranešimu, sąkytos valstybės be paliovos tobulina ginklus ir, apskritai, visas karo priemones.

Prancūzų aviacijos ministerijos buvo paskelbtas naujo naikintuvo konkursas, pagal kurį dabar padirbtas viensparnis lėktuvas „Devuatin“ D-37. Jis visas metalinis. Variklis turi 725 arklių jėgą. Lėktuvas sveria 1600 kg, krovinys — 459 kg, greitumas arti žemės — 300 km per valandą. Didžiausia greituma — 360 km per val. pasiekia 3500 m aukštume. 5000 m aukštume greitumas siekia tik 355 km per val. Gali pakilti iki 11.000 m. Ginkluotas dviem kulkosvaidžiais. Degamos medžiagos gali pasiimti 1½ val.

Žinomosios Šneidero dirbtuvės padirbo naują 155 mm patranką. Jos šaudymo greitumas — 4—5 šūviai per minutę. Sviedinys sveria 50 kg, pradžios greitumas 990 m per sek, didžiausias šovinio tolimas — 26 km. Kautynių aplinkybėse patranka sveria 16.000 kg.

Tūlas prancūzų inžinierius sukonstruavo naują kulkosvaidžio taikiklį, kuris pritaikytas prieš prožektoriams šaudyti.

Dabar prancūzai bando pritaikyti įvairiems lėktuvams lengvas mažas patrankas, su kuriomis galima būtų šaudyti iš lėktuvų. Italų spaudos pranešimu, prancūzai turimais duomenimis nesa patenkinti.

Tačiau anglams po ilgų bandymų pasisekė gauti visiškai gerų vaisių. Anglų aviacijos ministerija jau isakė visą naują lėktuvų seriją apginkluoti nedidelėmis patrankomis, paliekant ir kulkosvaidžius, nes patrankos tinka tik tolesniam šaudymui. Ekspertų nuomone, kovai su atskirais lėktuvais patrankos reikės bus vartojamos. Tačiau kovai su lėktuvų grupėmis jos turės didelės reikšmės. Lėktuvo sutrenkimas šaudymo metu labai neįmanoma. Kai kurių sunkumų sudaro pats patrankos vartojimas, bet ir čia jau pasiekta tūlų laimėjimų.

Anglų dirbtuvės Hedfilde padirbo naują sviedinį šarvams šaudyti. Jis pritaikytas karo laivų 30,5 ir 38 cm patrankoms. Šis sviedinys 12.000 m atstume lengvai pramuša 30,4 cm storumo šarvą ir pats pasilieka sveikas.

Vickers - Armstrong dirbtuvės padirbo dvi naujas zenitinės patrankas: „L — 40“ ir „L — 46“. Pirmosios sviedinys sveria 6,5 kg, horizontaliai leidžia 13.900 m, o vertikalčiai — 9.235 m. Antrosios sviedinys sveria taip pat 6,5 kg, horizontaliai leidžia 14.650 m, o vertikalčiai — 9.800 m. Abiejų patrankų konstrukcija vienoda. Šaudymo greitumas — 25 šūviai per min. Šios patrankos tinka ir kovai su tankais.

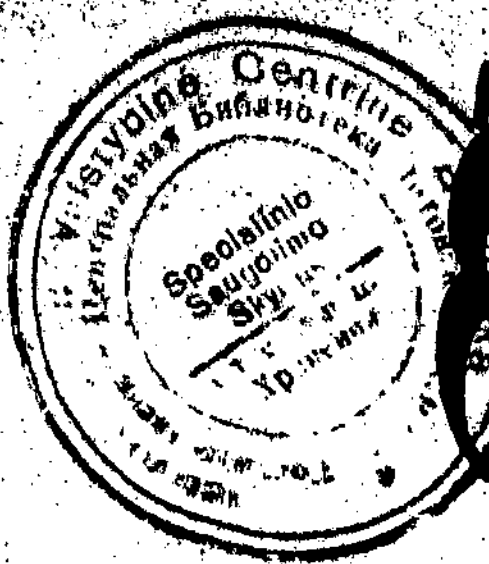
Neseniai anglų aviacijos ministerija užsakė žinomose Glosterio dirbtuvėse naują karo lėktuvą, pritaikintą kolonijų tarnybai. Šis lėktuvą dirbtuvių konstruktoriai projektavo net 2 metus. Aviacijos ministerijos ekspertai padirbtą lėktuvą išbandė ir liko patenkinti. Naujas lėktuvas — metalinis dvisparnis hidroplanas, kurio skridimo svoris siekia 13,5 tonų. Jis turi 4 Rolls - Rois „Kostrel“ variklius po 540 arklių jėgą. Lėktuvas per 350 jūrų mylių atstumą gali gabenti 30 vyrų su visa apranga ir dar 1 toną šaudmenų arba kitokių daiktų. Lėktuve galima gabenti ir pėstininkų patrankas. Tik tada atitinkamai mažiau gali sutalpinti karių. Kariams sutalpinti yra patalpa, kurios ilgumas 27 pėdos, aukštumas — 7 pėdos ir plotumas — 7 pėdos. Šis lėktuvas labai lengvai gali būti pritaikomas keleiviams vežti. Jis gali sutalpinti 32 keleivius ir jų bagažą. Šie nauji lėktuvai bus vartojami kolonijų tarnybai.

Anglų karo ministerijos konstruktorių būras neseniai išbandė naują raketą, kurios įvairios rūšys duoda nuo 50.000 iki 500.000 žvakių stiprumo šviesą. Ši raketa užsidega pasiekusi tam tikrą aukštumą. Šaunamoji vieta ir lekiamasis kelias nematomi. Pasiekusi tam tikrą aukštumą raketa užsidega, išsiskleidžia mažas parašiutas, prie kurio prikabinata raketa ir kuris mažina rakietos kritimo greitumą. Bandoma raketa išsilaikė ore iki 3 min. Rakietos iššaunamos iš mažo pistolieta, kurio šūvis labai silpnai girdimas. Todėl priešas negali pastebėti nei šaunamosios vietos, nei paties šovimo. Anglai šiai raketai skiria didelės reikšmės ir mano ją plačiai vartoti pėstininkų ir karo laivyno reikalams.

Laidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius plk. Itn. Kuizinas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr. KAINA: visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XIV metai

Kaunas, 1932 m. liepos 21 d.

Nr. 30 (686)

Susipraskime ir negaiškime

Mes gyvename tokiame laikotarpyje, kada žmonija yra susiskirsčiusi į atskiras psichologiniai, sociologiniai, moraliai ir, pagaliau, ekonominiai skirtingas tautas.

Po didžiojo karo buvo leista visoms tautoms apsispręsti, t. y., tautos, pareiškusios norą savarankiškai valdytis, buvo pripažintos nepriklausomomis ir sudarė atskiras valstybes. Todėl po karo Europos politinis žemėlapis žymiai pasikeitė: vietoj prieškarinių didžiulių valstybių atsirado ištisa eilė mažesnių valstybių, pav.: Lietuva, Latvija, Austrija, Vengrija ir t. t. Todėl šiandien beveik kiekvienos valstybės gyventojus sudaro vienos tautos žmonės. Išimtis sudaro tik kelios valstybės, kurios, pasinaudojusios pokarine netvarka ir stipresnių valstybių parama, jėga pagrobė kitų tautų žemės plotus. Ryškiu pavyzdžiu gali būti Lenkija ir Rumunija. Pirmoji, pasinaudojusi prancūzų parama ir mūsų nesuspėjimu pirmais nepriklausomybės metais sustiprėti, jėga pagrobė mūsų sostinę Vilnių ir kitus didelius žemės plotus. Rumunija, tos pačios valstybės remiama, pagrobė Rusijos ir kitų kraštų dalis.

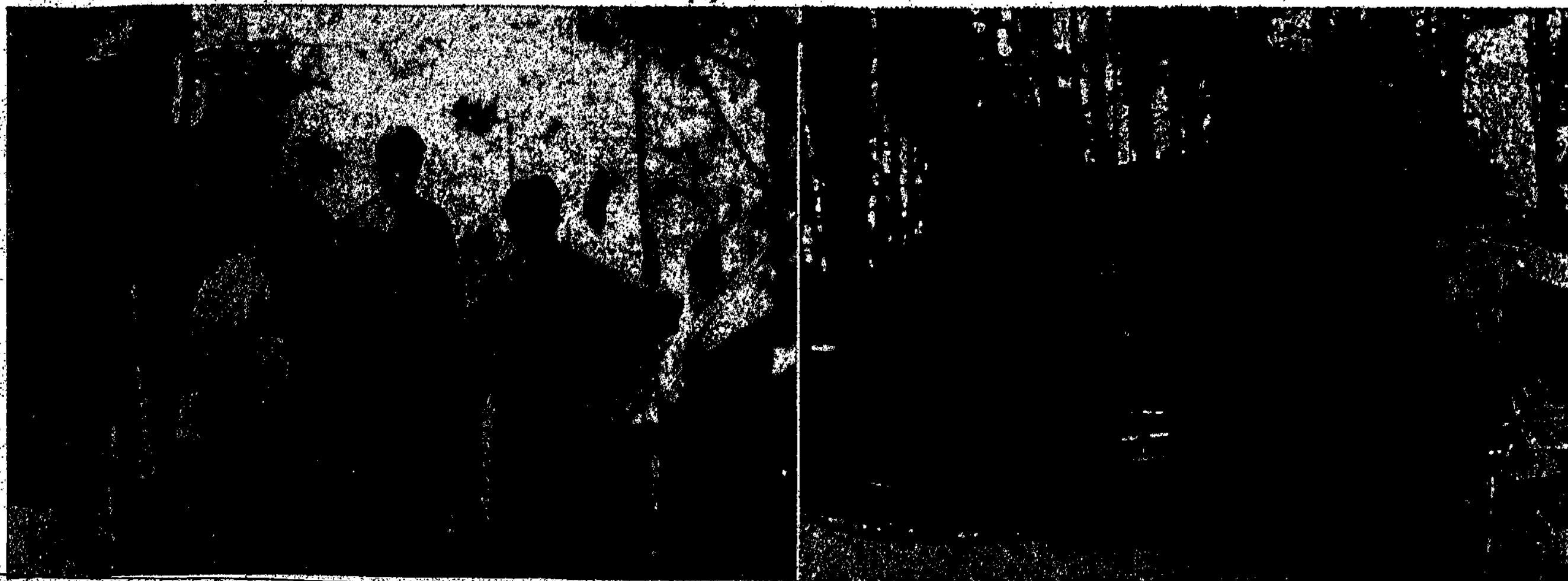
Todėl šiandien atskiros tautos reikalai yra taip pat susiję su valstybės reikalais. Jei valstybė bus stipri, kultūringa ir turtinga, tai ir tauta šiuos ypatumus turės. Jei mes norime, kad bujotų, plėstųsi tauta, turime žiūrėti, kad tarptų pati valstybė.

Valstybė šiandien vadinama gyvenančių tam tikroje teritorijoje ir priklausančių vienai politinei valdžiai žmonių sąjunga.

Teritorija vadinama tam tikras aprėžtas, apribotas žemės plotas, kuriame gyvena vienai politinei valdžiai priklausanti žmonių sąjunga. Vadiname sąjungą todėl, kad ji šiuos visus žmones jungia lyg ir į vieną šeimą, kuri turi bendrus tikslus — bendrus valstybės reikalus ir aukščiausią valstybės valdžią. Lietuvos teritoriją sudaro per 80.000 kv. klm. žemės plotas. Bet per 24.000 kv. klm. mūsų teritorijos yra pagrobę lenkai. Tuo būdu nepriklausomos Lietuvos teritoriją su Klaipėdos kraštu sudaro 56.066 kv klm žemės plotas.

Šiame plote gyvena 2.203.000 žmonių. Žmonės yra skirtingi savo būdu, dvasia, verslu ir t. t. Kad nekiltų tarpusavio vaidų, vyktų darnus žmonių sugyvenimas, yra reikalingas tvarkytojas. Tokiu tvarkytoju yra krašto aukščiausia valdžia.

Valstybės valdžia žiūri ne tik gyventojų tarpusavio sugyvenimo, bet taip pat turi rūpintis ir valstybės, kaip tam tikro atskiro organizmo, reikalais: tvarkyti valstybės santykius su kitomis valstybėmis, žiūrėti, kad tarptų krašto ūkis, augtų valstybės turtingumas. Žodžiu, valstybės valdžia turi taip tvarkyti reikalus, kad gyventojams sudarytų geriausias gyvenimo sąlygas ir kad pati valstybė, kitais žodžiais tariant, ją su-

Galžiūnų poligone. Kairėje kareiviai atliekamu laiku, dešinėje — 1 pėst. pulko karininkų valgykla.

(A. Sulco nuotr.).

daranti tauta, galėtų fiziškai, kultūriškai, ekonomiškai ir morališkai stiprėti.

Valstybės valdžia būtų bejėgė tvarkyti krašto reikalus, jei neturėtų pačių gyventojų — valstybės piliečių paramos. Patys gyventojai turi rūpintis krašto reikalais. Vyriausybei tenka nustatyti tam tikra kryptis, nurodyti, kaip ir ką gyventojai turi veikti, atlikti. Kiekvienas pilietis turi gerai į galvą įsidėti, kad nuo jo paties priklauso krašto gerovė. Jis turi elgtis taip, kad nebūtų žalingas pačiai valstybei, bet, priešingai, jis turi savo darbu, savo sumanumu prie valstybės ugdymo prisidėti. Todėl valstybės pilietis, be teisių naudotis valstybės parama, turi ir tam tikrų pareigų.

Viena ryškiausių tokių pilietinių pareigų — tai krašto gynimas nuo išorinių priešų. Šiais laikais kai kurios valstybės, norėdamos praplėsti savo teritoriją ir sustiprinti savo krašto ūkį, stengiasi užgrobti gretimas valstybes arba jų teritorijos dalį. Aš jau minėjau, kad dėl tų pačių priežasčių Lenkija pagrobė mūsų sostinę ir kitas žemes. Jai vadovaujantieji žmonės šiandien kalba apie visos Lietuvos užgrobimą. Jie mano, kad lietuvių tautą bus lengva nutautinti, sulenkinti, ir tuo būdu ne tik praplėsti Lenkijos teritoriją, bet taip pat sustiprinti lenkų tautą gerų ypatybių žmonėmis. Jau ir dabar mes matome lenkų tautos priešakyje nutautintus lietuvius, pav., Pilsudskis ir kt., kurie sąžiningai ir atsidaugę šiai valstybei vadovauja.

Panašius tikslus turi ir antras mūsų kaimynas — Vokietija. Itin šiuo laiku, kai Vokietijoje įsigali nacionalsocialistai — hitlerininkai. Jų spaudoj laiks nuo laiko randame eiles išsireiškimų, kad lietuvių tauta yra laukinė, gyvena panašiai, kaip Australijos bušmenai, visai žema jų kultūra ir ji, tuo būdu, yra tinkamiausia dirva vokiečių kolonizacijai. Todėl vokiečiai, nemažiau kaip lenkai, tyko mus užgrobti, pavergti ir išnaikinti.

Šią mūsų tautos padėtį turi žinoti kiekvienas lietuvis, kuriam yra brangus šis kraštas, kuriam yra brangi šio krašto ateitis. Prieš tokius akiplėšiškus mūsų kaimynų norus mes tik tuomet atsispirsime, jei visi būsime pasiruošę vieningai gintis. Gintis galime tik ginklu. Todėl mes visi turime mokėti jį vartoti. Tik mokėdami gintis ir vieningai gindamiesi mes galėsime įrodyti savo kaimynams, kad mes norime ir galime būti nepriklausomi.

Norint išmokyti gintis, reikia mokytis kariško meno, kitais žodžiais tariant, kariškai pasiruošti. Kariškas pasiruošimas atliekamas įvairiais būdais: per civiles organizacijas, per mokyklas ir tarnaujant kariuomenėje. Kariškas rengimas per organizacijas yra šiandien smarkiai praktikuojamas visose valstybėse, ypač Vokietijoje, nes, pagal Versalio taikos sutartį, Vokietija negali turėti daugiau 100.000 karių aktyvės kariuomenės ir, be to, tarnybos laikas nustatytas dvylika metų. Esant tokiam mažam kariuomenės skaičiui ir tokiam ilgam tarnybos laikui, visi priauganti vyrai negalėtų būti pašaukti kariuomenėn ir kariškai paruošti. Todėl šis darbas sąmoningai dirbamas per įvairias sporto organizacijas. Vokiečių jaunimas šiam darbui yra tiek atsidaugęs, kad Vokietijoje mes nerastume nė vieno fiziškai sveiko jaunuolio, kuris nepriklausytų prie kurios nors vienos ar kitos sporto organizacijos, kurių Vokietijoje apskiai yra. Kilus karui, iš atskirų tokių organizacijų projektuojama sudaryti

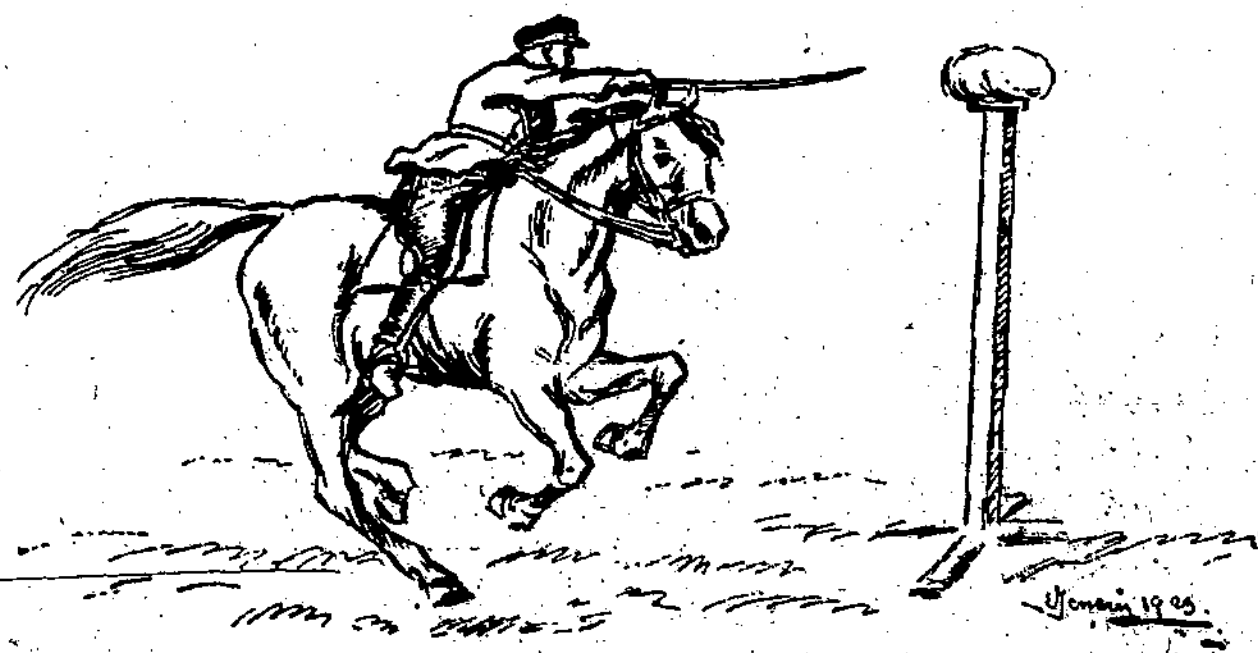
atskirus kariuomenės vienetus, pav., būrius, kuopas ir t. t.

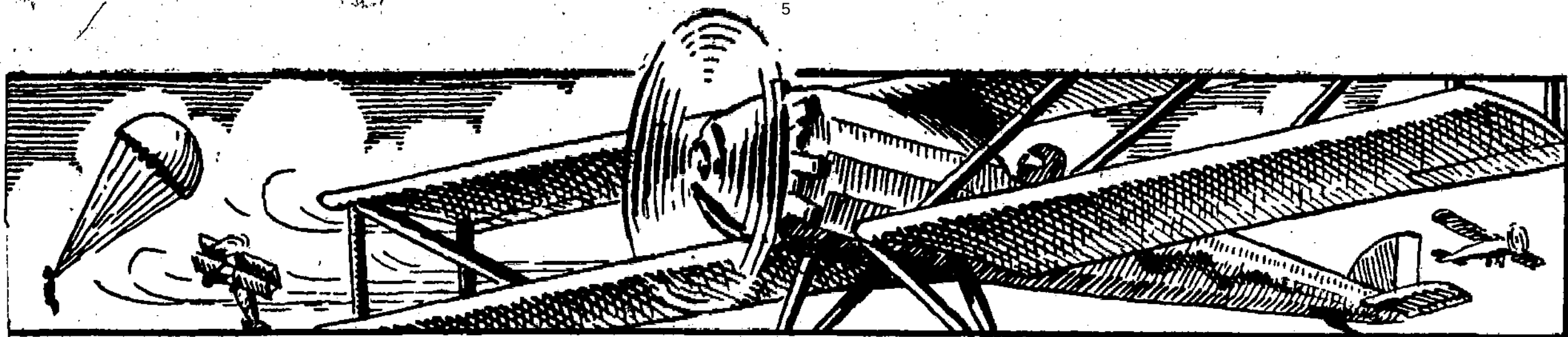
Panašaus pobūdžio mes turime Šaulių sąjungą. Jos vienas svarbiausių uždavinių — rūpintis krašto gynimu. Jos tikslas ne vien tik kariškai paruošti savo narius, bet taip pat organizuoti jau ir atsitarnavusius kariuomenėje ir priminti jiems krašto gynimo reikalus. Todėl atsitarnavusieji kariai visi turi stoti į šaulių būrius, kad nepamirštų kas buvo kariuomenėje išmokta ir padėtų šiame darbe kitiems savo tautiečiams.

Kariškas paruošimas per mokyklas praktikuojamas visose valstybėse. Bet tas liečia tik mokinius. Mums yra daug svarbiau kariškas pasiruošimas kariuomenėje. Daugumoje valstybių (kitur yra samdoma kariuomenė) reikia būtinai atlikti karo prievolę, t. y. atitarnauti tam tikrą laiką: kai kuriose metus, kitose daugiau. Pas mus tarnybos laikas nustatytas 1½ metų. Tarnavimas (su mažomis išimtimis, pav., vienturčiams) yra privalomas visiems fiziškai sveikiems vyrams, sukakus dvidešimt vieniems metams amžiaus. Per pusantrų metų mes turime kariškai pasirengti.

Mūsų pasirengimo laipsnis priklauso nuo mūsų pačių. Kai kurie, paprastai, į šį dalyką žiūri pro pirštus. Šią savo pareigą atlieka tik verčiami, it didžiausią sunkenybę. Gal čia yra kalta nuo prieškarinių laikų užsilikusi tradicija žiūrėti į karo tarnybą su pasibaisėjimu. Jei reikdavo kam nors vykti kariuomenėn, tai ne tik artimi giminės, bet ir geresni pažįstami atsisveikindami su ašaromis verkdamo. Bet buvo pagrindas: jaunuolis būdavo išvežamas 5, anksčiau net 25, metams į Rusijos gilumą, kur nebūdavo nė vieno pažįstamo, girdėdavo tik svetimą nesuprantamą kalbą, matydavo svetimus papročius ir turėdavo reikalų su žiauriais viršininkais. Todėl anais laikais visi stengdavosi slėptis, kartais nukirsdavo net ranką arba sužalodavo koją ar kitas kūno dalis. Bet šiandien verkti, einant į kariuomenę, būtų gėda prieš savo tautiečius, nes kariuomenėje mes mokomės apsiginti save, apginti savo tautą ir savo gimtąjį kraštą. Šis gilus tikslas kiekvienam uždėda pareigas didžiausiu atsidaugimu gilintis į tas žinias, kurias gauname iš viršininkų, stengtis meisteriškai išmokyti kariško meno, kad, esant tėvynei pavojuje, kiekvienas drąsiai galėtų stoti į kovotojų eiles. Todėl kiekvienas doras Lietuvos pilietis, tarnaudamas kariuomenėje, turi tik šiam darbui atsiduoti. Reiktų vengti dažno ambulatorijos lankymo, bet, priešingai, kiekvienas turėtų parodyti savo jėgas ir ištvermę per tą neilgą tarnybos laiką. Todėl būkime visi dorais ir rūpestingais kareiviais.

K. S-tis.

Iš lakūno pasakojimų

(Aviacijos šventės proga — liepos 21 d.)

— Taip, brangūs bičiuliai, oro kautynės, uždaviniai ir jų vykdymas bus, bene, pati įdomiausia kautynių rūšis, pradėjo pasakojimą kapitonas gausiai apsidusiems stalą, smalsiems ir su nekantrumu laukiusiems pradedant klausytojams.

Jūs galite sau įsivaizduoti, ką turi pergyventi lakūnas, išskridęs vykdyti jam skirtą uždavinio. Štai, skrendi padebesiais ir ramiai sau seki kas dedasi apačioje, kur tęsiasi frontas arba kur paslėpta priešų artilerija. Staiga žvalgas suduoda į petį ir parodo šone pasirodžiusį kitą lėktuvą. Priešas ar savas? Pirmoji mintis, kuri tuo metu kyla galvoje. Paskui nuolatinis, dažniausiai ilgai trunkąs atsargus kitas kito sekimas ir pagaliau neišvengiamos tarp žemės ir dangaus kautynės. Šį kartą noriu jums trumpai papasakoti apie vienas tokias kautynes virš Daugavpilio, dabartinę latvių teritoriją.

Tai buvo 1919 m. birželio mėn. 19 d. Nuo vakarykščio skraidymo buvau be galo išvargęs, tad miegojau gan ilgai ir kietai. Mane pažadino nelauktas būdesys prieangyje. Prie durų stovėjo kareivis ir kvietė užėti pas eskadrilės vadą. Pažiūrėjau į laikrodį. Buvo be penkių minučių pusė devynių. Akimirksny šokau iš lovos ir už penkių minučių jau bėgau aerodromo link. — Leitenante (tuomet dar buvau tik leitenantas), — tarė sveikindamasis vadas, — turiu jums kai ką naujo. Ir šypsodamasis padavė pusiau sulenktą popierio lapą. Greit permečiau akimis: „Vyr. kar. vado operatyv. įsak. 12 nr. 5 §: Pradedant žygiavimą Suveko ir Mukulių link, lėktuvų eskadrilei aktyviai dalyvauti kautynėse. Smulkesni nurodymai lakūnams bus suteikti vėliau“ (Žiūr. „Mūsų sparnai“ 26 psl.). Apžvelgiau horizontą. Debesiai, nors ne per aukščiausiai kabojo, bet buvo galima skristi. „Aš pasiruošęs“, — atsakiau. Tuoju buvo įsakyta paruošti skristi lėktuvus, o aš tuo tarpu suskubau papusryčiauti ir ruošiau planą uždaviniui atlikti. Vadinasi, kausimės, pagalvojau ir pats nežinau dėlko nusijuokiau.

Už pusės valandos ritmingai burbdami mūsų propeleriai jau skriodė orą nurodyta kryptimi. Artinomės prie Zarasų. Mano kolega lakūnas iš antro lėktuvo pamosavo man ranka. Aš atsakiau jam tuo pat. Vadinasi, daugiau dėmesio, nes artinamės prie pavojingų vietų. Pradėjau kilti, norėdamas pasislėpti už debesų ir netikėtai pasirodyti. Pastebėjau, kad mano draugas pasekė mane. Bet pasirodo, kad debesiai nebuvo taip žemai, kaip mes pradžioje manėme. Vos praskridus Zarasus, mano žvalgas užpakalyje pastebėjo trečią lėktuvą. Daviau ženklą antro lėktuvo pilotui ir abu lėktuvus pasukome kita kryptimi. Svetimasis prasišalino, tačiau iš akiračio neišnyko. Taip tėmydami kitas kitą visi trys skridome ligi Daugavpilio. Pasirodo, tai būta bolševikų naikintuvo. Ant miesto staiga nai-

kintuvas atlieka manevrą ir puola mano kolegą. Kol kas laikausi neutraliai ir seku kautynių eigą. Naikintuvas puolimą kartoja antrą, trečią ir ketvirtą kartą. Mūsiškis visą laiką vikriai išsisukinėja kombinuodamas atsidurti priešų užpakalyje, kad šis neturėtų progos šaudyti. Pažvelgiau į savo žvalgą. Jis laikė paruošęs abu kulkosvaidžius ir, matyt, nerimavo dėl mano neveiklumo. Iš tikrųjų, tuo metu ką nors aktingai parodyti aš negalėjau, bijodamas kliudyti savąjį. Staiga... o Viešpatie... mūsiškis pervirto per šoną ir puola. Nejaugi... pagalvojau. Beliko 200, 100, 50 metrų ligi žemės. Nenoromis užsimerkiau... Naikintuvas daugiau jo neatakavo, matyt, džiūgaudamas savo nugalėjimu laukė susitrenkiant į žemę. Bet mano kolega buvo sumanesnis, negu mes tikėjomės. Prie pat žemės jo lėktuvas išsilygino, apuko lanką ir atsidūrė šaudymui nepavojingoj distancijoje. Puikiai supratęs šį jo manevrą, negalėjau gaisi. Nors su savo lėktuvu jaučiausi daug silpnėsnis už greitąjį priešų naikintuvą, tačiau, matydamas, kad ar šiaip ar taip tolimesnės kautynės neišvengiamos, stengiausi kuo skubiau išnaudoti sudarytą draugo situaciją — stoti atviron kovon su naikintuvu ir išmėginti savo laimę. Tad nelaukdamas kol būsiu užpultas — pats pradėjau pulti. Priešas, matyt, nustebintas mano drąsumu, kol kas, laikėsi visai pasyviai. Pasukau lėktuvą šonu ir sudariau progą savo žvalgui šaudyti. Jis leido vieną šovinių seriją po kitos. Visą laiką naikintuvas išsisukinėjo, lyg vengdamas susidūrimo. Staiga pajutau pro ausis zvimbiančias kulkas. Menki juokai, jis taiko geriau negu maniau. Dar nupils, — pagalvojau ir laikiausi kiek galėdamas atsargiau. Bet naikintuvas, išleidęs dar porą serijų šovinių, į kuriuos mes atsakėme, pasišalino. Dėl kurių priežasčių ši kova baigėsi be didesnių rezultatų, man ir šiandien nevisai aišku. Ar šovinių trūkumas, ar benzino vertė mūsų priešą pasišalinti ir daugiau mus nebepersekioti. Jis tik vienas, tai žino. Mes, žinoma, su savo žvalgybos lėktuvais ir nemanėme jo vyti.

Bet tos dienos žygį tuo nebaigėme. Kaip lakūnai, taip ir žvalgai, iš visa ko buvo matyti, šiais rezultatais, buvome nepatenkinti. Mes tikėjomės kažin ko daugiau. Ir iš tikrųjų, už penkiolikos minučių mūsų nuotaka pasitaisė ir jau visai ramiai sąžine galėjome grįžti aerodroman. Kadangi turėjome gan nemažą bombų atsargą (lig šiol jų buvome niekur nemetę), pradėjome bombarduoti Daugavpilio stotį. Čia mums sekėsi geriau. Su pasigerėjimu stebėjau, kaip nuo taiklių mūsų žvalgų akių buvo išardyta geležinkelio linija ir kitas po kito išsprogdinti keli vagonai. Tik išmetę visas bombas, pasukome savo plieno paukščius aerodromo link, kur sėkmingai nusileidome.

Barbro.

Naujas paukštis Kauno padangėse

Liepos mėn. 14 d. 16 val. buvo pulk. leit. inž. A. Gustaičio naujo lėktuvo „Anbo IV“ Nr. 52 bandymas ir krikštytos. Keistas supuolimas: Kaip tik 7 metai atgal — 1925 m. liepos mėn. 15 d. buvo bandymas pirmosios pulk. leit. Gustaičio mašinos — „Anbo I“, o dabar jau „Anbo IV“!

Jau dieną prieš tai lėktuvas buvo atgabentas iš av. parko dirbtuvių į angarą, ir mechanikai visą tą laiką prie jo triuso ir dirbo, lyg būtės. Apie 3 val. pradeda rinktis aukštieji svečiai, aviacijos karininkai su žmonomis, LAK pirmininkas prof. Z. Žemaitis, aerokliubonariai ir spaudos atstovai. Pats konstruktorius jau seniai aerodrome ir prižiūri paskutiniausius mechanikų darbus, ruošiant lėktuvą jo pirmajam skridimui. Pragiedrėjus orui, lėktuvas išvežamas iš angaro. Visi sužavėti! Tai labai gražus, apvalių linijų, tamsiai žalios spalvos žvaigždėtu motoru monoplanas.

„Anbo IV“ yra dvivietis monoplanas — parasolis, artimosios žvalgybos lėktuvas. Sparnas, kiek panašus į „Anbo III“ sparną, yra maždaug eliptinės formos, pagamintas iš medžio ir faneros, aptrauktas drabe. Jo platumas į galus siaurėja. Sparnas pritvirtintas prie finzeležo 4 skyriais, o jo vidurys prie finzeležo viršaus — ožiu. Finzeležas metalinės konstrukcijos, suvirintas iš plieninių vamzdelių ir aptrauktas drobe, o priešaky dengtas aliuminiaus skarda. Finzeleže yra vietos pilotui, žvalgui ir užpakalyje foto-aparatui. Prie žvalgo sėdynės yra vietos pritaisyti kulkosvaidžio ratą. Visi lėktuvo varai kompensuoti. Lėktuvo motoras — amerikoniškas Pratt es Whitney „Wasp“, 420 a. j. 9 cil. oro atšaldomas. To tipo motorai yra labai plačiai vartojami Amerikos aviacijoje. Lėktuvo važinėklė yra be ašies, t. y. kiekvienas ratas turi savo atskirą ašį. Ratų amortizatoriai pritvirtinti prie spyrio tarp sparno ir finzeležo. „Anbo IV“ turi daug moderniškesnių patobulinimų, kurių mūsų lėktuvai anksčiau dar neturėjo. Pirmiausia — naujoviškas motoras. — Jis užsukamas smagračiu, sukant lėktuvo šone įtaisytą rankeną. Motoras gali dirbti dviejų rūšių gazo (benzino-oro) mišinio: turtingo ir normalaus. Apsisukama iki 2100 kartų

per minutę. Lėktuvo ratuose įrengti stabdžiai. Tai labai palengvina ruliavimą žeme ir tūpimą mažame lauke. Sparno užpakalinė (pračiuožimo) briauną įtaisyti šalia eleronų dar maži sparneliai, kurių pagalba galima keisti sparno gaubtumą ir atakos kampą, ir tuo būdu tūpti mažu greičiu. Stabilitatoriaus kampas taip pat pakeičiamas sukant atitinkamą ratą piloto sėdynėje. Tuo būdu galima keisti lėktuvo svorio centrą, nenustojant lėktuvo aerodinaminių ypatybių.

Plk. ltn. inž. A. Gustaitis.

Kompasas ir anemometrai (oro greičio rodyklės) įrengti ne finzele, o sparne virš lakūno galvos.

Pagaliau, lėktuvas priruoštas.

Žvalgo sėdynėje pririšamas smėlio maišas, o pulk. leit. Gustaitis, apsivilkęs šalmu ir parašiotu, lipa į piloto vietą. Motoras užsukamas ir dirba apie 15 minučių ant žemės. Pasirodo, viskas tvarkoj. Konstruktorius nori kiek paruliuoti žeme, sugrįžti, patikrinti, ar bėga iš kurio nors kiauuro vamzdelio benzinas ar alyva, o paskui jau kilti. Nuimamos kaladėlės, ir „Anbo IV“ pamažu pradeda riedėti žeme ir nuruliuoja į aerodromo vidurį. Motoras smarkiai pilnu gazu suburzgia.

Bandys stabdžius, — kažin kas iš mechanikų mano. Bet čia įvyksta, ko niekas nelaukė: lėktuvo uodega pasikelia, dar akimirksniu, ir jis, tvirtos konstruktoriaus rankos valdomas, jau ore!

„Apgavo!“, pasigirsta iš įvairių

pusių... Lėktuvas visus nustebino savo staigiu lipimu į viršų: po keletos minučių jis jau 1000 metrų aukštumoje. Suka ratus virš miesto, virš aerodromo. Girdėtis naujoviško motoro burzgimas: kiek panašus į „Walter'io“, tik daug skardesnis. Štai konstruktorius, apsipratęs su savo „kūdikio“ ypatybėmis, išdrįsta jau atlikti ir keletą staigių posukių, o po to pilnu gazu prasineša apie 20 metrų virš žiūrovų galvų. Išbuvęs ore apie 30 min., gražiai nutūpia ir prisiruliuoja prie angarų. Konstruktoriui išlipus, jam sukeliama entuziastingų ovacijų.

Po įvykusio oro „krikšto“, p. Gustaitienė, pulk. leit. A. Gustaičio žmona, krikštija naują paukštį „Anbo IV“ vardu, sumušdama į propelerį šampano butelį.

Dabar konstruktorius nori pasilsėti, bet, visų užpultas, pasidūda ir pasakoja savo išpuodžius:

„Mat, tiesą pasakius, aš jūsų apgauti nenorėjau. Norėjau tik paruliuoti ir grįžti atgal. Bet kai paleidau pilną gazą ir pajutau, kad mašina jau puikiai klausosi vairo, tai neiškenčiau. Visi vairai veikia puikiai. Jie labai tiksliai sukompensuoti: nei per daug, nei per mažai. Norėjau išriesti vieną kitą kilpą, bet nauji diržai slysta — nepasitikėjau. Sparnelių kol kas dar nevariojau. Stabdžių taip pat ne. Buvau pakilęs iki 1400 metrų. Greičio dar nebandžiau. Alyvos temperatūra siekė net 65°, o tai jau negerai, nes maksimumas tik 75°. Reikės uždėti tai kuriose sujungimo vietose pračiuožiklius, kad sumažėtų oro pasipriešinimas. Paskui pritaikysiu dar motorui „kepurę“ — pračiuožimo formos ratą. Tada ir mašina taip nekais.“

Tas naujas pulk. leit. Gustaičio pasiekimas turi labai didelės reikšmės mūsų karo aviacijai. Pirmiausia, — nė viena Pabaltijo valstybių, išskiriant Suomiją, nevarioja savo konstrukcijos mokomųjų mašinų, tuo tarpu kai mūsų mokomoji oro eskadrilė sparčiai naudojasi „Anbukais“. Ir aero kliubo mašina yra „Anbo II“ tipo. O dabar pagaminta net ir kovos tipo — artimosios žvalgybos — mašina — „Anbo IV“!

M. Aro:

Vaidotiečių šventės proga

Liepos mėn. 20 d. 8 pėst. K. K. Vaidoto pulkas šventė savo metinę šventę. Jau 13 metų prabėgo nuo tų sunkių pirmųjų žingsnių, kada pulkas buvo pradėtas formuoti. Palyginus šių dienų gyvenimą su anais laikais, rasime didžiausį skirtumą. Dabar gyvename ramų taikos gyvenimą, o tada daug Lietuvos priešų veržėsi į mūsų teritoriją, naikino visa, kas pakliuvo, ir liejo nekaltą kraują. Nors nepriklausomybė jau buvo atgauta, tačiau naujai atgijusios valstybės santvarka dar buvo silpna ir reikėjo žmonių, reikėjo kariuomenės tai mūsų pačių brolių atpirktai laisvei išlaikyti, reikėjo vyrų, kurie ginklu atremtų priešojėgas ir juos sudraustų nuo tolimesnių žygių. Juk tauta be kariuomenės negali būti nė vienos valandos, jei nori savarankiškai gyventi, būti laisva. Kariuomenė yra tautos sargyba, nuolat budinti ir pasiruošusi sutikti priešą. Tai suprasdama vadovybė vis didino kariuomenės eiles, diena iš dienos kūrėsi naujos dalys, nauji karių pulkai. Ir štai sulaukėme šių dienų, kada kariuomenė yra jau pakankamai tvirta, gerai sutvarkyta ir viskuo aprūpinta.

Kaip vaidotiečių pulkas kūrėsi, kokius jis karo žygius atliko, čia neminėsiu. Tai užimtų laikrašty daug vietos. Apie tai trumpai yra parašyta kišeninia-

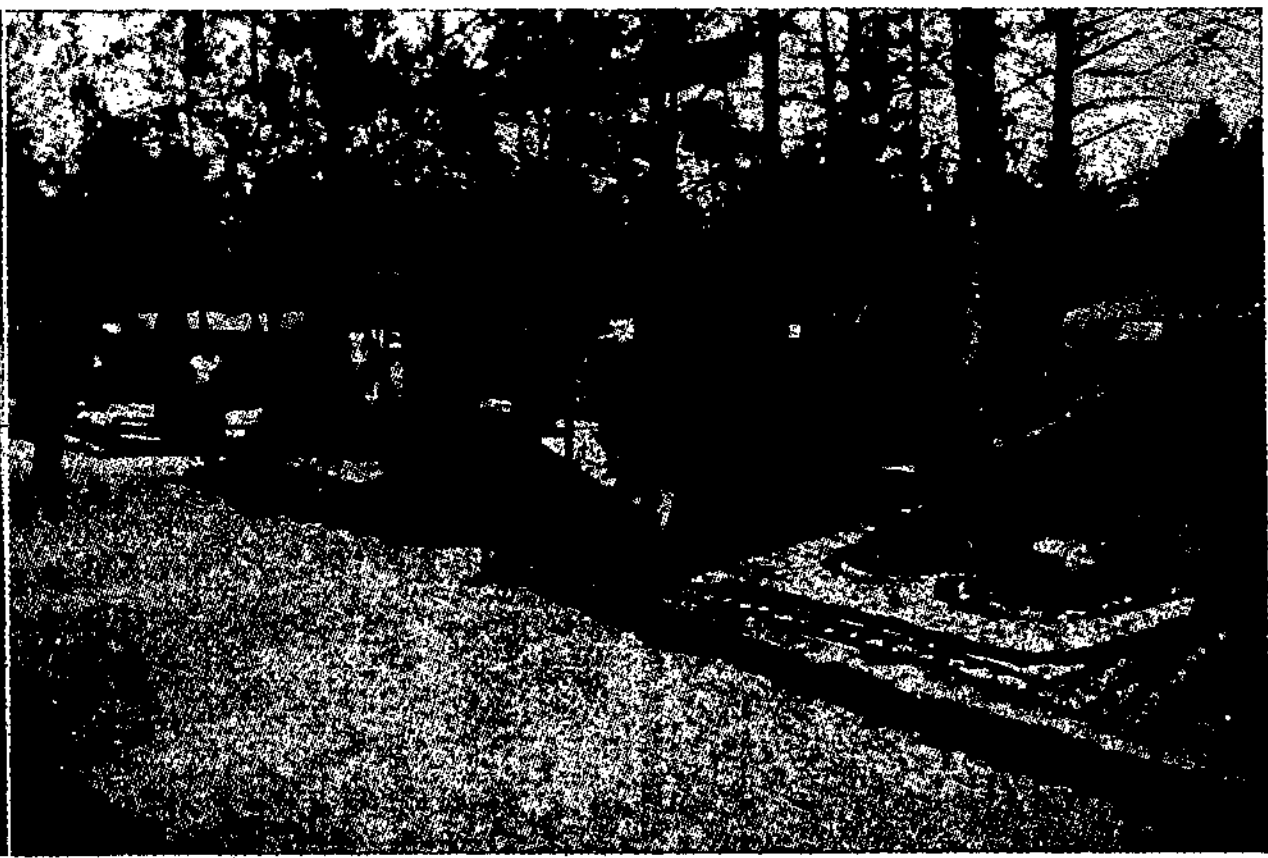
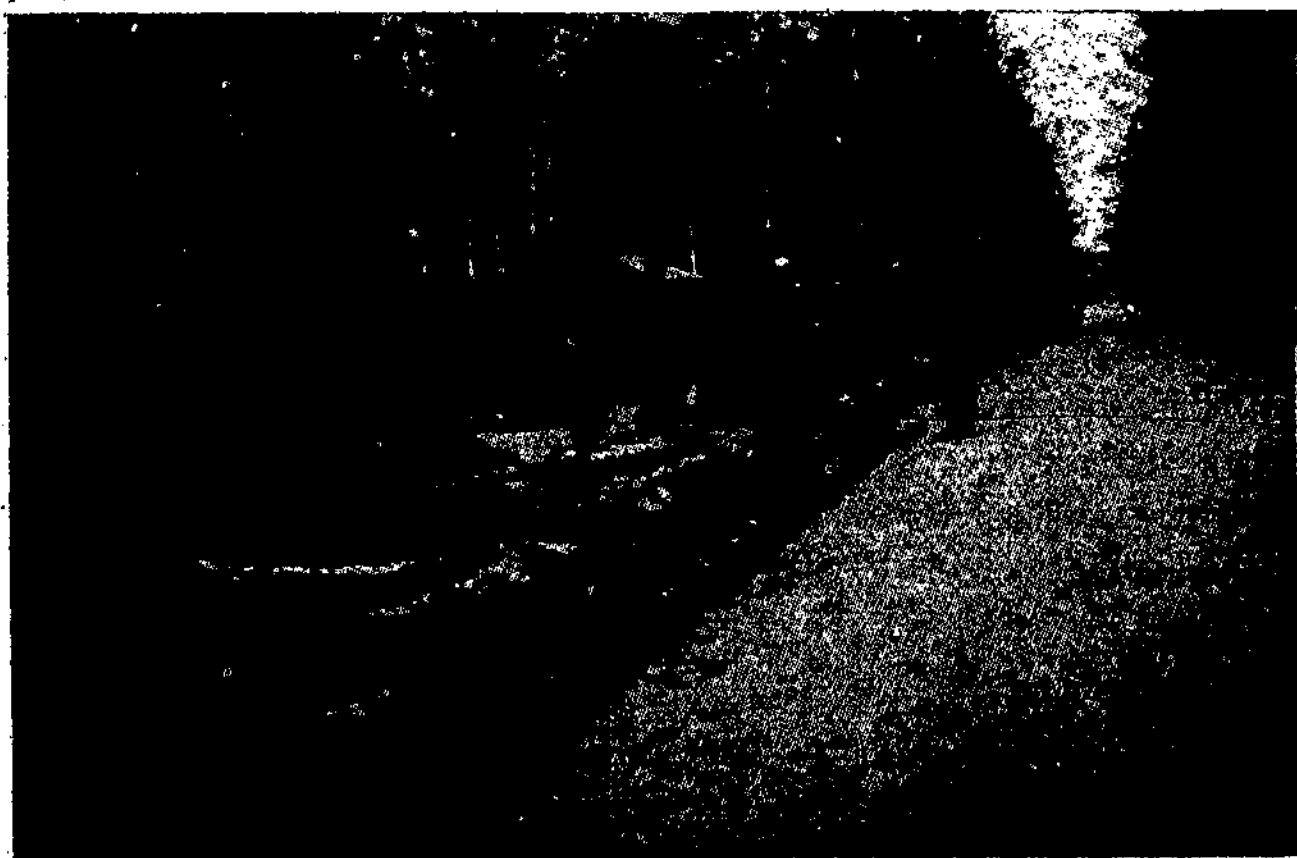
me 1931 ir 1932 m. karių kalendorių ir plačiau 1929 metų „Kario“ 28 nr.

Švenčiant pulkui savo 10 gyvavimo metų sukaktuves 1929 m. liepos mėn. 20 d., Respublikos Prezidentas įteikė jam vėliavą su šūkiu: „Drąsa, ištvermė ir tėvynės meilė tevadovauja mums.“

Pulko vadais, be pirmojo, buvo dar pulk. Čaplikas, pulk. Jurgaitis, pulk. Šumskis, pulk. Bobelis ir pulk. Tvaronas. Dabar pulkui nuo 1927 m. vadovauja pulk. Liutermoza (vadovavęs ir 1920 metais nuo IX. 27. iki XII. 10).

Dabartiniu metu pulkas, kaip ir visa kariuomenė, gyvena ramų gyvenimą, mokydamasis ir ruošdamasis tai valandai, kada tėvynė pašauks. O ta valanda, gal būt, jau netoli. Dar turime priešų, kurie kėsina pasisavinti mūsų kraštą, turime priešų, kurie jau beveik 12 metų laiko apgaule užgrobė mūsų sostinę Vilnių. Neveltui juk kasdien pulko rajone galingai skamba daina „Mūs' broliai vilniečiai vergauja“. Ji yra mūsų rytmetinė malda ir vakarinė giesmė. Mūs' širdys užgrūdintos, rankos tvirtos ir žygiui ginklai parengti. O žygyje „Drąsa, ištvermė ir tėvynės meilė tevadovauja mums“, ir mes su pergale įžengsime į mūsų sentėvių pilį.

J. Ma-lis

— Gaižiūnų poligonas. Kairėj — 8 p. pulko kulk. knopų rajonas; dešinėj — II stovyklos viršininko palapinė. (J. s. p. Bazarо nuotr.)

Krašto apsaugos ministeris pulk. Giedraitis,

atostogavęs Palangoj, liepos 20 d. grįžo Kaunan ir pradėjo eiti savo pareigas. Grįždamas iš atostogų, p. ministeris apžiūrėjo Nidoje karo sanitarinę stotį.

Vilniaus diena A. Panemunėj.

Liepos mėn. 17 d. A. Panemunėj (prie Kauno) buvo surengta iškilminga Vilniaus diena. Ją surengė Vilniui Vaduoti Sąjungos A. Panemunės skyrius. Iš pat ryto visi miestelio namai pasipuošė tautiškomis vėliavomis. Visos vietos organizacijos su savo vėliavomis susirinko prie „Aušros“ kino salės. Čia atvyko ir Vilniui vaduoti s-gos Šančių skyrius. Visos organizacijos su savo vėliavomis, 5 p. pulko orkestro lydimos, nuėjo į bažnyčią. Per pamaldas buvo pašventinta Vilniui Vaduoti Sąjungos A. Panemunės skyriaus vėliava. Po pamaldų organizacijos ir žmonių minia nuėjo į vietos kapines pagerbti žuvusius už tėvynę ir Vilnių karius. Vilniui Vaduoti Sąjungos narės buvo su tautiškais rūbais ir ėjo išsirikiavusios spalvotais ir nešė vainiką ir gėlių puoštus, kuriuos uždėjo ant kiekvieno kario kapo. Vietos klebonas kun. Grigaitis kapinėse pasakė pamokslą, o Vilniui Vaduoti Sąjungos A. Panemunės skyriaus choras sugiedojo „Kritusiems karžygiams“. Nuo kapų visa eiseną nuėjo į miškelį, kur bu-

vo iškilmingas posėdis. Pasakyta daug kalbų ir sveikinimų. Posėdį baigė giesmė „Ei, pasauli, mes be Vilniaus nenurimsim!“. Pavakariais miškely buvo surengta gegužinė, bet pradėjus lyti persikėlė į parapijos salę. Visą laiką eisena lydėjo ir gegužinė grojo 5 p. pulko dūdų orkestras.

Tauragės skautai gamtoje. Tauragės rajono tunto skautai stovyklavo gražiam ir prie pat Jūros upės esančiame Kuisių miške, netoli Tauragės. Skautės taip pat stovyklavo tame pačiame miške, tik kitoje vietoje. Stovyklauti teko 2 savaites, nuo birželio 20 d. iki liepos 4 d. Stovyklos gyvenimu aplinkinė visuomenė buvo susidomėjusi. „Atsiskyrėlių“ atvyko pažiūrėti ir skautams remti draugijos pirmininkas.

Po stovyklos jūros skautai neišvažinėjo, bet ėmėsi ruošti kelionei. Teko važiuoti Jūros upe ir Lietuvos upių tėvu Nemunu. Aplankė garsų Lietuvos senovėje Rambyno kalną. Kelionės galas buvo Rusnė. Jie buvo užsibrėžę nuvykti į Klaipėdą, bet, atsiradus kliūčių, nepasiekė. Ši kelionė Tauragės jūros skautų buvo pirmoji, nes visai dar neseniai čia isikūrė.

Liūdas Šapas.

Tik tas vertas Vilniaus, kas širdyje nuolat nešioja Vilnių.

Kaip apsisaugoti nuo artilerijos ir minosvaidžių dujinių sviedinių

Jau didžiajam kare buvo gana plačiai išsiplėtusios įvairios dujų atakos. Be kitų priemonių, dujos buvo leidžiamos šaudant artilerijos ir minosvaidžių dujiniais sviediniais, įvairaus dydžio bombomis, kuriomis atakuodavo šimtai lėktuvų, ir kitomis priemonėmis. Tam tikri balionai, dujų pilni, irgi buvo

norėdamas kuo daugiausia pakenkti savo dujų sviediniais, ieško patogaus laiko joms paleisti. Dujų sviediniais šaudyti patogiausios sąlygos kada yra rūkas, nes sprogimai bus silpnai matomi ir todėl sunkiau bus atspėti kokiais sviediniais šaudo — paprastais ar dujiniais. Taip pat svarbi priešininkui ir pati vieta, kurią jis apšaudo, nes gilūs slėniai, įvairios pakrantės, skardžiai, gyvenamosios vietos, lauko įtvirtinimai leidžia ilgiau dujoms išsilaikyti ir tuo jos yra pavojingesnės.

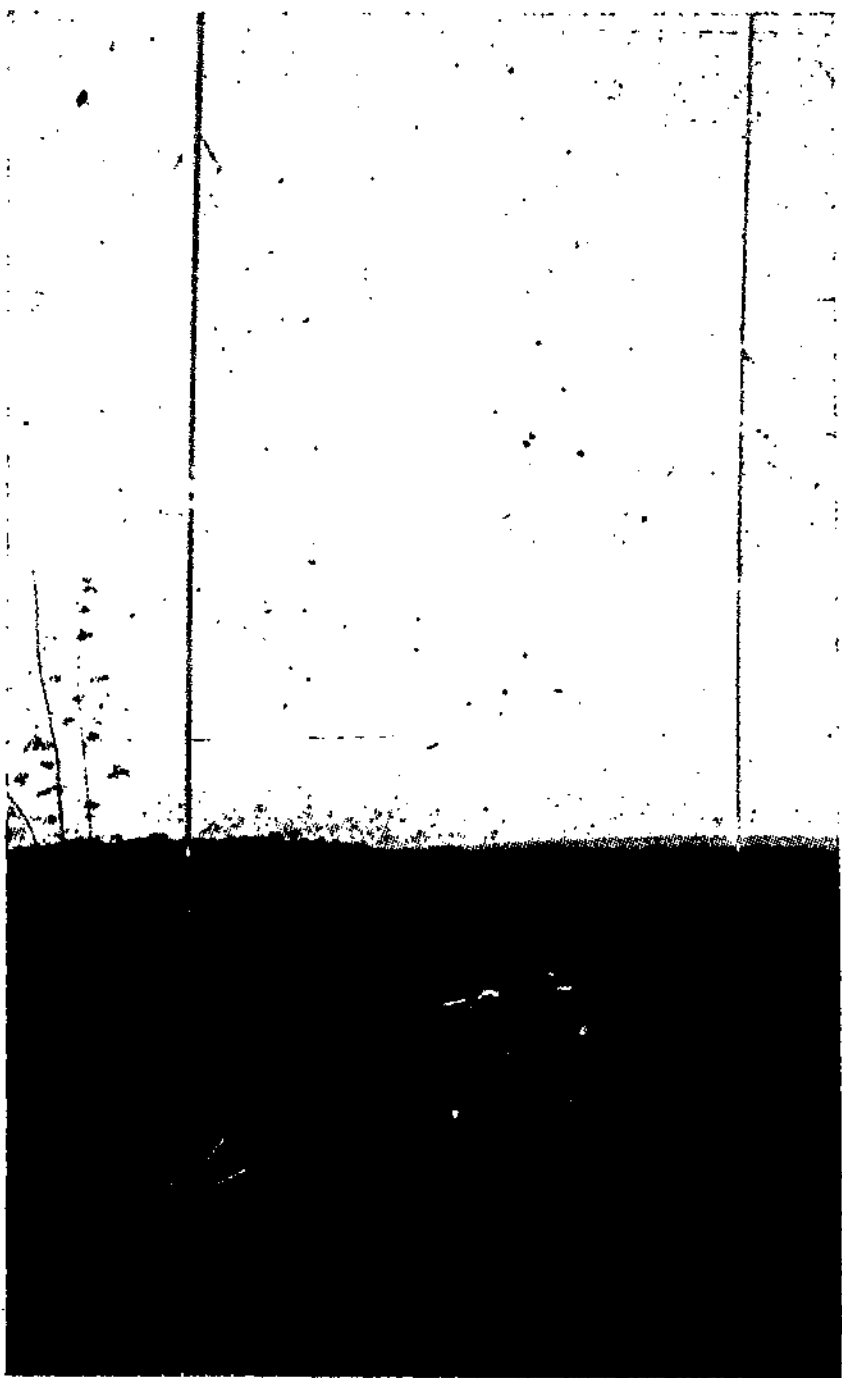
Dujų sviediniais šaudyti priešininkas vartoja dar vieną būdą, būtent, klaidinamąjį šaudymą. Priešininkas, apšaudydamas paprastais parako sviediniais tam tikrą vietą, tučtuojau ton pačion vieton gali paleisti ir dujinių sviedinių. Kad nepažintų dujų ir jų kvapo, apšaudo sviediniais, kurie savyje turi tam tikrų kvepiančių skystimų. Tai ypač sekėjams sunkina sekimą.

Jeigu priešininkas dujų sviediniais apšaudė tokias vietas, kurios mums yra pavojingos, tai tose vietose, kur pataiko sviediniai, kiekvienas kovotojas turi skubiai užsidėti dujokaukę. Jeigu paaiškėja, kad apšaudo ne dujų sviediniais, tai ir tuomet tik paskiru įsakymu galima dujokaukę nusiimti. Paprastai, dujokaukę nusiimama tik tada, kai jau aiškiai įsitikinama, kad pavojus negrėsia. Kada bus praneštas tam tikras pavojaus signalas, kurį perduoda visiems žmonėms įvairiomis sirenomis, šviesos lempomis ar kt. būdais, tada dujokaukę visi turi imti parengties padėtin. Pavojui praslinkus, išvengimui įvairių netikėtumų, dar apie vieną valandą turi būti laikoma paruošta.

Jei priešininkas apšaudė iperitu, tai po šaudymo tuojau reikia imtis ypatingų priemonių apsisaugoti nuo šių dujų. Jeigu priešininkas iperitiniais sviediniais apšaudė nakties metu, tai auštant, prieš saulės tekėjimą, visi padaliniai turi pasitraukti iš apšaudytų vietų, nes iperitas turi tą ypatybę, kad saulės spinduliai stiprina jo nuodingumą. Turi atlikti žvalgymą, kurios vietos buvo apšaudytos iperitiniais sviediniais, jas reikia išvalyti ir po dezinfekcijos (valymo) ne mažiau, kaip 3—4 valandas į tą vietą niekam neįeiti. Jei apnuodytos vietos buvo valomos ugnimi ar vėdinimo būdu, tai į tokias vietas neleidžiama net per 2 paras. Pavojingos vietos, kuriose dujos ilgiau laikosi (įvairūs slėniai, krūmai, patalpos ir kt.), laikomos pavojingomis net iki 3—4 savaičių.

Įvairioms nelaimėms išvengti, kad į neišvalytus plotus bei vietas nepatektų joks kovos dalyvis, labai svarbu. Užnuodytos vietos turi būti pažymėtos tam tikromis lentelėmis su parašu arba aptvertos, o naktimis vartojama balta juosta pažymėti nuodingas vietas. Taip pat svarbu, kad būtų žinoma kokiam mėn. ir dienoj tas užnuodijimas įvyko. Tuo būdu galės spręsti ar tos vietos dar pavojingos ar ne. Padaliniai turi kitas kitam pranešti apie užnuodytų plotų vietas, jų pavojingumą ir kt.

Kai dieną šaudo dujų sviediniais, tai tučtuojau po pavojaus ženklo, signalo, visi turi kuo skubiausiai pasislėpti į slėptuves, išskiriant tuos, kurie yra būtinai reikalingi kovos lauko tarnybai. Vos tik pajunta, nors ir mažą dujų kiekį, tuojau slėptuvę turi uždaryti ir

Lauko radio poligone.
(A. Šulco nuotr.).

vartojami ištisiems plotams užnuodyti. Visa tai įrodė, kad su šia sunkia ir be galo naikinančia karo priemone kariuom. yra sunku kovoti bei apsisaugoti. Todėl labai pravartu bent paviršutiniškai susipažinti, kaip kariuomenės, ypač pėstininkai, turi saugotis nuo dujinių sviedinių.

Artilerija ir minosvaidžiai gali šaudyti dujiniais sviediniais manevrinėse ir pozicinėse kautynėse. Kada šaudymo sąlygos nebus palankios, tai pats šaudymas bus nelabai pavojingas. Pavyzdžiui, esant smarkiam vėjui — 4 mtr. per sekundę — dujinių sviedinių sprogimai bus nelabai pavojingi. Tas pat bus, jeigu smarkiai lys. Pirmuoju atveju vėjas dujas išnešios, jos neturės reikalingo tirštumo ir nebus pavojingos, o antruoju, dujos nuo lietaus pradės įvairiai jungtis, ir todėl jų veikimas irgi bus nelabai kenksmingas. Priešininkas,

Macikų igulos kareivinės.

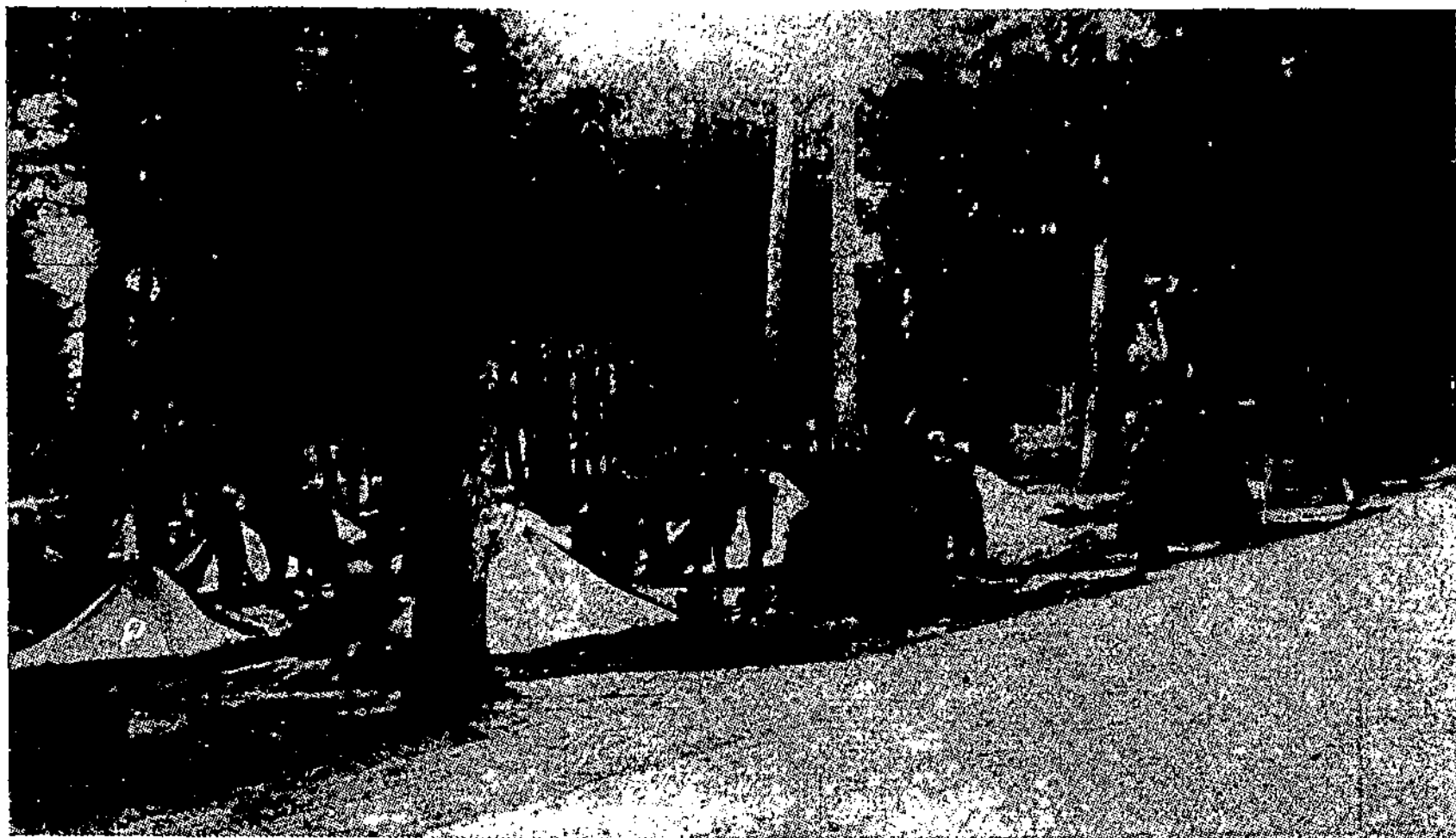
apie pavojų perspėt kitus slėptuvėjančius žmones.

Naktį ištikus tokiam pavojui, prie slėptuvės durų statomas nuolatinis sargybinis (dujų) su paruošta dujokauke. Prasidėjus šaudymui, ar išgirdęs pavojaus signalą,

ir į visas kitas vietas, kur dujos ilgiau laikosi (slėniai, daubos, miškai ir t. t.). Dujosvaidžių minos yra pavojingos tuo, kad jų sprogi-
mo vietoj susidaro didelis dūmų debesys, kuris savo dujinėmis ypatybėmis yra kiekvienam, arčiau spro-

vėjimo vietą ir juos naikinti. Tada visi turi būt pasirengę, kad sunaikintų dujosvaidžių dujos, vėjo nešamos, neslinktų mūsų pusėn. Tas itin svarbu priekinėms linijoms, ir visi turi laikyti paruoštas dujokaukes (parengties padėty). Vos tik pastebi pirmąsias dujosvaidžių atakos žymes, kurios dažniausiai būna ugnis, tuoj dujų sekėjai, be jokio įsakymo, pavojaus ženklų praneša ir toliau tęsia sekimą. Sargybiniai turi slėptuves uždaryti ir pavojaus ženklų pranešti kaimynams. Išvengti priešininko apgaulės, kad po pirmos dujų bangos (po kiek laiko) gali būt ir kita dujų banga paleista, nenusimauna dujokaukių kelias valandas. Tik turint tikslių žinių, kad pavojaus daugiau nebus, pradėdamas užnuodytų vietų valymas. Tai tiek, bendrais bruožais, dėl artilerijos ir dujosvaidžių veikimo ir kaip žemės kariuomenė nuo tokių sviedinių saugosi.

Banelis.

Mokytojų skautų stovykla Kleboniškių miške. (Virš. J. Balčiūno nuotr.)

užsimauna dujokaukę ir perspėja slėptuvės žmones. Signalus paleidžia sargybos, todėl naktį nereikia atskirų dujų sekėjų ir patrulių, ir būna mažiau varginamų žmonių. Bet tai nėra taisyklė — gali būt patatyti ir sekėjai, dujų sargybiniai. Esant nepakankamai saugioms slėptuvėms, kurios, sakysim, yra slėniuose ar kur kitur, visi žmonės turi iš jų pasitraukt, nes tokioj slėptuvėj pavojus gali būti didesnis, negu atviroje vietoje. Bet apie tai sprendžia ir slėptuvių tinkamumą nustato aukštesni viršininkai. Praslinkus pavojui, žmonės iš slėptuvių išeina tik atitinkamam viršininkui įsakius. Sutvarkoma apsaugos medžiaga, pakeičiama dujokaukių kostuvai ir kt. Drabužiai turi būt vėdinami, o jei prisigėrę iverito, tai net dezinfekuojami specialiai tam tikslui skirtų žmonių, kurie dėvi priešiveritinius apsiaustus ir turi reikalingą valymui medžiagą. Lėktuvams veikiant dujų bombomis, apsaugos priemonės vartojamos tos pačios, kaip ir artilerijai šaudant.

Tenka pabrėžti, kad dujosvaidžių atakos beveik daugiausia atliekamos tik naktį. Prie nedidelio vėjo greičio — 1,5—2 mtr. per sekundę — visados galima tikėtis dujosvaidžių veikimo. Norėdamas daugiausia pakenkti, priešininkas meta dujines minas į priekines linijas, padalinių susirinkimo vietas

gimo vietos esančiam, pavojingas. Todėl, sprogus tokiai minai, reikia skubiai keletą žingsnių pasitraukti į šalį. Tuo būdu išvengiama jos nuodingumo. Žinodami, kad priešininkas rengiasi mus dujosvaidžiais atakuoti, turime stropiai pasirengti nugalėti pavojų. Dujų sekėjų ir sargybinių skaičius padidinamas, pavojaus signalai ir visa dujų tarnyba kuo atidžiausiai seka kiekvieną priešo judesį bei veiksmą. Pasitaikys, kad mūsų artilerija imsis priemonių atspėti dujosvaidžių sto-

Atsidėkokime Vytautui Didžiajam — atvaduokime jam Rytų Lietuvą, kaip jis, būdamas Rytų valdovas, Vakarų Lietuvą išvadavo.

Ir vėl mes būsimė laisvi laisvame Vilniuje, kaip ir buvome, tik daugiau vieningo darbo ir nenuilstamos kovos kelyje į Vilniaus laisvę.

Mokytojų skautų stovykla Kleboniškių miške. Prie stovyklos stalo. (Virš J. Balčiūno nuotr.)

Šis tas iš Gaižiūnų poligono

Poligonas yra tikra kariška mokykla. Dar daugiau — poligonas karių egzaminai. Egzaminai jų pasiruošimo karui.

Poligonas — viskas. Čia atliekami įvairūs žygiai, šaudymai. Čia karys įpranta pats pasigaminti sau namus. Juose gyvena. Todėl viskas, kas jo yra išmokta, čia realiai įvykdoma ir tikrose apystovose. Beveik nieko lygtinai.

Be to, poligone kariai susipažįsta su kitų ginklų

Gaižiūnų poligone per manevrus. Viršuj — kareiviai pasislėpę nuo lėktuvų; vidury — užmaskuotas kulkosvaidis ir paruoštas šaudyti į lėktuvus; apačioj — užsimaskavę laukia „kautynių“.

(A. Šulco nuotr.).

dalimis. Išmoksta su jais bendradarbiauti. Poligonas — kariškas gyvenimas.

Pora žodžių apie patį poligoną. Poligonas yra apie 75 kv. kilom. dydžio. Beveik ištisai miškas ir smėlis. Miškas spygliuotas, daugiausia pušaičių. Iš pietų ir rytų pusės supa sraunusis Neris. Šiaurėje

geležinkelis. Artimiausias didesnis miestas — Jonava — 5 kilom.

Poligono ribose gyventojų labai maža. Dauguma vienkienių nupirkta. Likęs tik vienas, kitas vienkėmis pakraštyje. Vienas, kitas kaimas. O ir tų pačių trobos senos, šiaudų stogais, apleistos. Žemė 3—4 rūšies. Žmonės mažai kultūros tepalieti, kalba lenkiškai arba rusiškai. Tai mūsų verguvės laikų liekanos. Jų pragyvenimo šaltinis — upės ir miškai. Taip atrodo poligonas iš viršaus žvilgtelėjus. Bet tai tik iš viršaus. Nejučiomis kyla ir gilesnės mintys. Juk mūsų tikslas Vilnius. Anksčiau ar vėliau į tą žygį turėsime išvykti. O ar to krašto ne panaši gamta. Ar ten ne panašios pušaitės ir ar ne tie patys smėliuoti kalneliai. Argi Gaižiūnų poligonas nėra panašus į mūsų sostinės kraštą. Todėl mes užsiiminėjame visai panašiam terene, kuriame, gal, netrukus prisės veikt.

* * *

Nuo š. m. birželio m. 7 d. poligone gyvenimas pagyvėjęs. Čia atvyko iš įvairių vietų įvairios kariuomenės dalys.

Sustojo jie dvejose stovyklose — miestuose. Viena tokia stovykla, vardu pirmoji, randasi prie Ruklos dvaro: antroji keleta kilometrų toliau, netoli Tartoko kaimo.

Kuri stovykla gražesnėje vietoje, kuri gražiau įrengta? Sunku pasakyti. Abidvi yra pušynuose prie upės; abidvi rūpestingai įrengtos, papuoštos. Nors šiaip žmonių, ypač ekskursantų, nuomone — II stovykla jaukesnė, gražesnė, ypač gausi natūraliu papuošimu. Gal tai ir tiesa.

Kaip atrodo sakytas papuošimas? O visai paprastai. Samanų, akmenėlių, konkorežių, kadugių ir kitų miško medžiagų kombinacijos. Atrodo menkniekis, bet kaip tai viskas gražu ir natūralu. Kiek ten minties ir vaizduotės. Visur ryškus Vilniaus ilgesys, kartu visur nepaprastas pasiryžimas... Ir viskas pačių karių rankomis padirbtas.

Stovykloje visos modernybės: gatvės, aikštelės, sodeliai, krautuvės, kartu pušys, plažos, kai kur radio garsai, kiekvieną dieną du kartu dūdų orkestro koncertai. Jau nekalbant apie dainas ir armonikas. Be jų Lietuvos kareivis neapsieina. Čia pat ir bažnyčia, kur kas sekmadienis laikomos pamaldos. Nenuostabu, kad ir vietos gyventojai yra pamėgę tas karių stovyklas. Tai jie pareiškia atsilankę, ypač sekmadieniais.

* * *

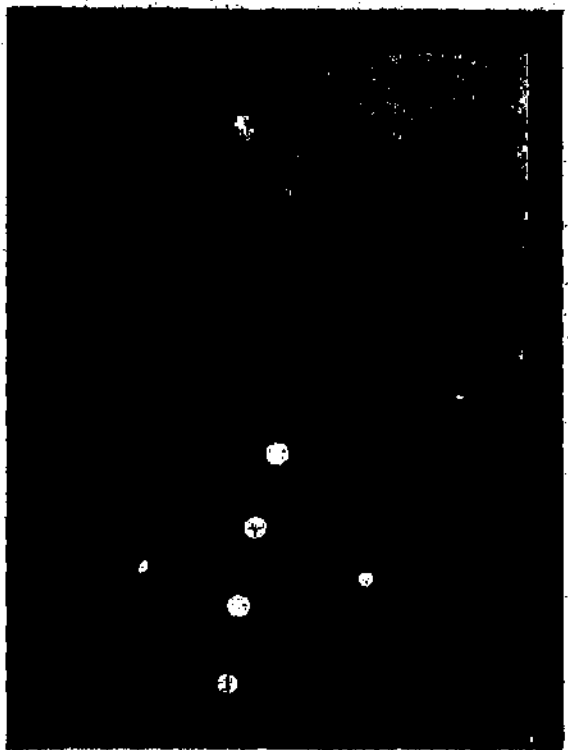
Viskas čia gražu ir tvarkinga. Bet gal ne visai be klaidų. Vienas labai svarbus dalykas poligone pamirštas, tai sportas, o per jį ir higiena. Nėra poligono darbų programoj nė vieno pusvalandžio, skirto šiam reikalui. O sportui sąlygos čia labai palankios: grynas pušyno oras ir vanduo, kurie taip reikalingi žmogaus organizmui, ypač įtemptai per dieną dirbus ir sudulkėjus.

Daugiau saulės, daugiau oro ir daugiau vandens visam kario kūnui — tebūnie nepamirštas šis poligone.

Br. K-as

A. a. vyr. pusk. Vincas Laurynas

Liepos mėn. 15 d. geležinkelio šakoje ties akc. b-vės „Mals-to“ fabriku buvo buferių suslėgtas aviacijos štabo vyr. pusk. Vincas Laurynas. Jis, eidamas tarnybos pareigas minimoje geležinkelio šakoje, dirbo prie drenažo vamzdžių pervežimo. Kadangi tuo metu garvežis nebuvo, tai vagonų perstatinėjimą prislėjo atlikti žmonių jėgomis.

Velioniui Vincui kaip tik prislėjo sukabinti du vleną prie kito stumiamus vagonus. Jis, atsistojęs prie buferio, užmetė kabli pristumtam vagonui ir, panaudodamas momentą, kada vagonai kitas į kitą atsiltrenkia, pro pasidariusį tarpą mėgino iššokti laukan. Bet, deja, iššokti nesuspėjo ir buvo buferiu negaltingai suslėgtas. Nuvežus Karo ligoninėn konstatuota suslėgta krūtinė ir sulaužyti kaulai, kur ir mirė tą patį dieną 13 val.

A. a. velionis Vincas gimė 1904 m. Raseinių apskr., tam pat valsčiu, Gindaičių kaime. Karuomenėje tarnavo nuo 1925 m. lapkričio mėn. 1 d. Jis paliko giliai liūdinčią žmoną, dukrele, tėvelius, keturis brolius, dvi sesutes, gimines ir draugus — aviacijos puskarininkius.

Vos baigęs naujokų mokymą ir kaip drausmingas ir gabus kareivis, 1926 m. birželio mėn. 1 d. komandruojamas į mokomą komandą, kuria sėkmingai baigia tą patį metų spalio mėn. 10 d. ir tą patį dieną pakeliamas į pirmąjį kareivio laipsnį — grindininkus. Viršininkai matydami a. a. Vincą visiškai atsidėjimą savo pareigoms, jo nenuilstamas pastangas darbe, už poros mėnesių, t. y., tą patį metų gruodžio mėn. 6 d., pakelia į jaun. puskarininkius. o 1927 m. kovo mėn. 18 d. jam suteikiamas vyresniojo puskarininkio laipsnis. Baigiantis būtinos tarnybos laikui, kaip nepamainomas puskarininkis, nuo 1927 m. balandžio mėn. 14 d. paliekamas tolimesnei karo tarnybai liktiniu. Būdamas liktiniu, nesitenkina savo turimomis žiniomis, bet suradęs valandėlę atliekamo nuo tarnybos laiko, savo lėšomis skuba į specialius Kauno miesto valdybos šoferių kursus, kuriuos gan gerai baigia. Viršininkai matydami begalinį Vincą troškimą specializuotis mechanikoje, komandruoja į pradžioje į motoristų komandą, kuria baigia 1931 m. kovo mėn. 28 d., paskum — ginklavimo viršininko žintoni chemijos mokomąją kuopą. Jis ją taip pat sėkmingai baigia tą patį metų rugpjūčio mėn. 1 d.

Matome, kad velionis savo nenuilstamu darbu, tvirta valia ir pasiryžimu viską sužinoti, viską išmokti nugalėdavo visas kliūtis ir stengėsi kuo daugiau išplėsti savo akiratį, pagilinti savo žinias. Be viso to, jis surasdavo laiko ir sveikam sportui, meniška gimnastikai su įrankiais. Tai įvertindama sporto vadovybė 1928 m. apdovanojo jį atitinkamu prizu.

Paskutiniu metu jis ėjo aerodromo komendanto padėjėjo pareigas, kurias sąžiningai atlikdavo ligi savo tragingos mirties, nelaimingos liepos mėn. 15 d.

Su tikru liūdesiu žengiame paskui tavo, Vincai, karstą, tvirtai tikėdami, kad tu mums rodei pavyzdį. Pavyzdį darbo ir pasiaukojimo pareigoms. Tavo asmenyje mes nustojome ne tik autoritetingo kario-puskarininkio, bet ir malonaus, nuoširdaus draugo.

Tebūnie tau lengva Aleksoto kapų žemelė.

Barbro.

Iš kur hitlerininkai gauna lėšų. Užsienio spauda praneša, kad pagaliau pavykę susekti tuos šaltinius, iš kurių Hitleris ima lėšas savo politiniam veikimui ir savo privatiškos karuomenės (apie 400.000 žmonių) išlaikymui. Dabar jau yra žinoma hitlerininkų pajamų svarbiausias šaltinis, tai nuolatinės pašalpos iš vokiečių sunkiosios pramonės. Yra žinių, kad žinomąjį benzino ir tepalų bendrovė „Shell Oil Company“ pažadėjo Hitleriui pusantro milijono svarų sterlingų ir 20% nuo gautojo pelno už pripažinimą šiam koncernui naftos monopolio Vokietijoje, paėmus Hitleriui čia valdžią.

Nuolatinės pašalpos hitlerininkai gauna iš Bavarijos pramonininkų sąjungos, Reino — Vestfalijos anglų pramonės, Esseno kalnų pramonininkų sąjungos bei potašo druskų pramonės. Be to, Hitleris nuolat gauna pašalpų iš stambių prekybos firmų ir iš būv. kunigaikščių.

Juokas ir sveikata

Sergantis žmogus retai kada juokiasi, bet jeigu jis pradeda juoktis, greičiau pasveiksta už tą, kuris visą laiką liūdi. Juokas glaudžiai susijęs su linksmumu, o linksmumas susijęs su sveikata, tuo tarpu kaip liūdesys, pyktis, nervavimasis, nesmagumas, skausmas yra susijęs su kančiomis ir liga. Tikras smagumo juokas apibūdina humorą sąvoką. O „humoras“, išvertus, reiškia „drėgnumas“, arba toks gaiviantis skystimas, kuris būna primaišytas prie kiekvienos moderniškios medicinos.

Tikslingiausia priemonė ligoniui pasveikti — kokiais nors dirbtiniais būdais jį priversti juoktis. Be to, labai naudingas ligoniui paprastas juoko pamėgdžiojimas: diafragmos susitraukimas, stiprus iškvėpavimas, balso stygų padėtis, gomurio iš kur kyla garsų eilė: ha, ha, ha, ho, ho, ho, hu, hu, hu, hi, hi, hi, arba kiti panašūs garsai. Šiuo dirbtiniu juoku, lygiai taip pat kaip ir tikruoju juoku, sustiprinamas kraujo spaudimas, o tuo pačiu ir organų veikimas. Šis žmogaus kepenų, skilvio, inkstų, smegenų ir raumenų veiklos sustiprinimas duoda progos ligoniui daug greičiau pagyti. Labai maža yra tokių ligonių, kuriems juokas yra uždraustas. Tai yra tos rūšies ligoniai, kuriems yra uždrausta lipti laiptais, staigus lenkimasis, sunkus spaudimas ir kurie turi saugotis dėl ypatingai lengvo vidurių tuštinimo proceso — vidurių palaidimo. Tiems ligoniams patariama mažos juoko dozės — tylus juokas, šypsojimasis. Visiems kitiems žmonėms, kaip sergantiems, taip ir sveikiems, juoko kiekis gali būti pakankamai didelis. Tokios ligos, kaip sloga, gripas, reumatizmas, cukraus liga, taip pat ir kaulų perlūžimas, gyja greičiau, kada kenčiantysis dažnai juokiasi. Juoko dėka išnyksta visoks „surūgimas“, neapykanta, gyvenimo baimė ir gyvenimo nuobodulys.

Kiekvienas karys, lygiai taip pat visi kiti protinio ir fizinio darbo darbininkai, dirbdami neretai klysta, jeigu tuo momentu yra supykę ar nuliūde. Mūsų statute pažymėta, kad karys visada turi būti žvalus ir drąsus. Liūdėdami mes negalėsime būti nei žvalūs, nei drąsūs. Taigi — būkime linksmi.

Argi dabar jau taip sunku rasti ir suprasti nors ir tą patį užsienio humorą (juoką): Paryžius mėgsta sąmoningą juoką, bet visuomet gracingą; Amerika — groteskišką — kiek šaržuotą; Japonija — besijuokiančią išmintį. Kiek žavingo juoko suteikia rusų pasakėčios, armenų sąmojus, malonus Austrijos sostinės Vienos šypsojimasis, šykščiujų Anglijos škotų orientacija, sąmojus ir t.t. Jeigu jūs, kariai, neturite iš ko juoktis, tai ieškokite to brangaus juoko geroje knygoje. Daug jų rasite pasaulinėje literatūroje, pradedant graikų Aristofanu, vokiečių Henrichu Heine, prancūzų komedijų rašytoju Moljeru, amerikiečių humoristu Mark Tvainu, ispanų žinomu „Donkichoto“ autoriu Servantesu, rusų Gogoliu, Zoščenka ir daugybe kitų. Juokų rasite ir negausingoje lietuvių literatūroje bei periodikoje: feljetonistai Pivoša, Aklasmatė, Janušytė ir kt., tik nepamirškite laiko pasklaidyti knygų ir žurnalų lapus.

Atsiminkite, dėl ko ir kada paskutinį kartą jūs nuoširdžiai juokėtės.

Atminę tą juoką, jūs vėl juoksitės ir juokdamiesi būsite sveiki.

Ant. Gulkis.

Feljetonas

Apie futbolus ir kitus galus

Je, sakau, bronge mona prietelee! Je jau kumet žmogov nevykst, tad er nevykst. Ar to nori bliauk, ar nori dainovk. Vesteik nieks neišein. Vo kap er mona geram sosiedov, Varvaliov Dzedoriov, iš Pelvakalnio soodos. Negana, kad žmogov rataa solūža, bet dar er kumelė nusproga. Vargs er teik. Paleka žmogos be ratų er be komeleš.

Tep Varvalis veiną kartą er saka:

— Jau, tor būt, toki Deivo valia, ar kap žmonės saka: „Toks žmogaus lekems“. Rataa solūžo, tegui lūžt, bet kam dar komeleė nusprogo?

Neteisa, bronge mona prietelee! Če ne Deivo toki valia, er ne lekems. Patys galet sopraste, kad Pondzeis aplink komeles er ratus nesorūpen. Deivov daugiau rūp tik žmogaus ešganims er žmogaus dūšia. Vo del komeleš er ratų kalts pats Varvalis. Rataa nu pat paderbema nebuvo tepte. Gergždieja, gergždieja, jėme veiną kartą er nulūža abedve ašys. Vo komelee, ons pats nebatsemen kumet bedavė ieste. Delto tep er ešejo.

Jog er žmonis sako: „Netepsi — nevažiovsi“, arba: „Nešersi — netrauks“. Tep er bova so Varvalio. Če pono Deivo niera ko kaltinti.

Tep pat, bronge mona prietelee, galio pasakyte er aplink savi. Mon tep pat baisee nevykst, kap er Varvaliov, er galiečiau sakyti, kad toki Deivo valia. Vo, sakyssem kap er dabar. Ešaušo tokia poikia vasara. Deinos tokios poikios. Saulė žeb, kap zekors. Pats neženaa, kur nupolte. Šimto metų senelis er tas nebnot unt pečiaus tupiete er tas biegi lauk. Vo kon jau aplink jaunus bekalbiete! Jog pats jauns kūns nedovd unt veitos stovietė. Veine laukus derb, kete tvoras tver, vo kete ket-kon derb. Vo kariūmenie, kon če er besakyte! Jog vese jaune vyraa kap onžolaa. Pats žmogaus žaloms. Pats pasiotems. Negali žmogos nurimte nie menotes. Veiziek tik. Gavę liovsą valondelė laiko, tujau jem er sportov. Vo sports, bronge mona prietelee, tap kap dūšias ešganims — er sveek er geraa. Kurs sportov, tujau gali pažinti, tam er noses kreiva, arba koje eššokta, vo tep pat visokių muskulų gali pamatyte er ne veitoo. Kad er aš, vėizo veiną deina kete sportov, vo mon net seilės varv. No meslejo, ar aš ketoks? Ar aš negalio pasportovte? Jog er aš toks pat mammas vaks. Kas, kad aš nu mažų deinų neženojau, kas tas yr futbols er niekumet nebovau spardes, bet pasperte jog keikviens mok. Vo antra vertos, jog žmogos ne so mokslo užgem. Paprabavosio, meslejo, veiną kartą, vo antrą kartą es jau ketep. Nuėjau pas draugus er sakau:

— Vyraa! Priimket er moni-pasportovte!

— Geraa! — Sako, — vo ar to moki futbolą spardyti?

— No, kon če, — sakau, — nemokiesi. Jog er jūs permiau nemokiejot, vo ešmokot er dabar spardot. kap rek, tad er aš ešmoksio.

— No, tad, — sako, — stok į vartus er gaudyk futbolą. Būsi, sako, vartininks.

Geraa. Atsestojau į tus vartus. Geraa kojes ešsežergiau er laukio. Veiną kartą sogavau. Vo, sakau, matot kap geraa gaudau. Vo antrą kartą nie nepajotau, kap mon futbols statee į nosį patropejo. Deive

mona, noses ešporpo, kap kurpalis. Nusespioviau, er nuejau. Tegol, sakau, bala. Ontrą kartą gausio, gal soveso nosį numušti.

Aha! Veizu mieto koki ten disku vadenama ritinį. No meslejo, če kets dalyks! Nomei būdams ne veiną kartą tokį ritinį eso mušes, tad so toke sporto šaka eso geraa sosepaženes. Dovket, sakau, er mon nors veiną kartą numeste! Bet er viel tas pats: „Ar moki?“ Kon če, sakau, dar klauste. Nomei būdams so tokiu ritiniu Jorkaus peimeniov er kojes pamušiau, vo če dar klaus „Ar moki?“.

Padavė mon tą ritinį, kap anon vaden, deską. Pajėmiau er bovau bemetas, bet būrininks er sako:

— È-è-è! Brolau netep! Soveso netep! Nemoki. Dovk, aš parodysio, sako. Er mon parodė kap meste. Ons pajieme ton deską. Apsesoko veiną kartą. Pamosavo veiną er ontrą kartą er apsesokes du kartus numetė.

— Vot, sako, šetep rek mesti!

— Aha! — Sakau. — Če netep kap nomei. Jau ženau. Pasjėmiau deską, pamosavau kelis kartus, perjėmiau į veiną ronką er kap suksiovs jau meste... cvankt į kareivenes longą... Mat, mon ešsprudo eš ronkos nelaiku ta deska er soveso į ketą pusę nuliekė negu aš noriejau. Tad matot er viel mon nelaimė. Tad er sakau, je žmogos nori bliauk, je nori dainiovk. Nieks neišein er teik. Kets gal sakys, kad toki Deivo valia? Sakys viel, kad Pondzevs kalts?

Ne, bronge mona prietelee, če pats kalts. Žmogov rek visumet eš onksto veškon ešmokte er sopraste, vo kumet laiks kon derbte, tada mokyteis neblaiks. Je, sakyssem, tep er Varvalis būtų permą komele geraa šieres er ratus tepes, būt nieks neatsetekes. Būt ne ta komele nusprogusi, ne rataa būt sulūžę. Tep pat er mon. Je būčiau eš mažų deinų sportavęs, tad nebūčiau gavęs so futbolo per nosį er so deska nebūčiau longą ešmušęs, už kurin rekiejo ožmokiete.

Nutariau dabar, bronge mona prietelee, je jau aš mažos būdams neešmokau sportovte, tad dabar nebier ko er bepradiete. Vo ontrą vertos, jog ne so futbolu, ne so ton deska nu priešų neatseginsi. Tad aš dabar veito sporto liovsa valondelė gaves mokovs statutus er karts nu karto eščyštino savo strielbą er veskas. Čystaa ožlaikoms ginklas geriau visumet šaun. Vo unt vainos strielba yra perms žmogaus draugs, tad sakau, kad tegol bala er ton sportą, je teik nustolių rek toriete: er nosį somušiau, er longą ešdaužiau, tad geriau liovsą valandėlę, apveiziejęs savo ginklus, daug naudingiau „Kari“ paskaityti.

Vytėnietis.

Mergaičių ruošos mokyklos praktikos darbai.

Špionažas ir naujieji karo išradimai

Manoma, kad diplomatai karo nenori, nes jaučia savo silpnybę, tautos nepasiruošimą ar naujų ginklų stoką. Tačiau karas bus. Ir jis bus nežmoniškai žiaurus.

Dabar visos tautos, kurios ruošiasi karui, gamina visokias dujas. Nuo kai kurių dujų esą nebus galima apsisaugoti ir kaukėmis, nes jų išsiskys bus leidžiama įvairiausių rūšių. Jei nuo vienos kaukės gali apsaugoti, tai kitos privers karį verksti, juoktis, dusti... Bet kai kurie rimti karo specialistai sako, kad dujų karas bus baisnis civiliams negu kariams fronte. Mat, visų civilių nebus galima karo dalykų taip išmokyti, kad jie orientuotųsi kaip kariai. Tačiau be dujų visos valstybės stengiasi patobulinti šaunamus ginklus, taip pat išrasti naujų ir todėl viena kitai pavydi, intriguoja ir kitus dalykus atlieka.

Neverseniai anglų mokslininkas Filler išrado naują sprogstamąją medžiagą. Ta medžiaga buvo nepaprastai stipri. Mažo jos gabalėlio užteko išmušti žemėje duobę, kurioje galėtų tilpti kelių aukštų namai. Anglija norėjo tą išradimą nupirkti, kad jis nepatektų kitoms valstybėms. Tačiau prieš pat sutarties pasirašymą pas Filler atsilankė kažin koks nepažįstamas žmogus ir... sprogo visas namas, kuriame jis gyveno. Išradėjas buvo sudraskytas į gabalėlius, taip pat ir jo išradimas. Mokslininkas žuvo, niekam nesuskubęs savo paslapties pasakyti. Kalbama, kad jį susprogdino svetimos valstybės šnipai.

Viduramžy, kovose su turkais, buvo pagarsėjusi sprogstamoji „ugnis“, kuri net vandeny degė, bet jos sudėtis buvo dingusi be žinios. Pernai kai kuriuose užsienių laikraščiuose pasirodė žinutės, kad kažin koks prancūzas Biurzent išrado panašią ugnį. Mokslų akademija atsiuntė kvietimą savo išradimą pademonstruoti, tačiau jis jau gulėjo kraujuose virtuvėje ant grindų. Ant stalo buvo žmonos raštelis: „Nužudžiau todėl, kad jis mane apgaudinėjo. Ema“. Tačiau policijos organai nustatė visai ką kita: jo žmona buvo vokiečių. Dirbdamas jis jos neprileido sužinoti paslapties ir ji, tur būt, su vokiečių gen. štabo žinia jį nužudė.

Žinoma, ne visi išradėjai žūna. Yra jų jau žinomų ir ištobulintų. Taip, pav., naujas Anglijos išradimas — „šokantieji“ tankai. Prie paprastųjų tankų iš priešakio ir iš galo pridėta po vieną geležinę „koją“. Kai toks tankas prišliaužia upelį, duobę ar apkasus, jis nuleidžia iš priešakio savo „koją“, atsiremia į dugną, antroji gi — užpakalinė — pastumia jį nuo kranto ir peršoka į antrą upelio ar apkaso pusę. Šiuo būdu pavyko Anglijos tankams greitai persikelti, net nesušlapus, per 3 metr. platumo upelius ir duobes.

Taip pat š. m. balandžio m. „Daily Telegraph“ paskelbė, kad Anglijos laivynas esąs išradęs naujus sviedinius, siekiančius iki šiol negirdėtą tolumą ir nepaprastos sprogimo jėgos. Šie patrankos sviediniai esą dviejų rūšių: šarvams pramušti ir dideliui plyšimui. Jie esą gaminami 6, 8, 15 ir 16 colių, padirbti iš plieno su kitais kietinančiais plieną priemaisiais. Naujoji kulka lekia be nukrypimų ir tobulai pasiekia taikinį, ko pirmiau nebuvo galima turėti. Naujas sviedinys gali pramušti daugiau kaip 12 colių storumo šarvą, lėkdamas 30° nuo 15.000 metrų toumo. Iki

šiol nėra išrasta tokių storų šarvų, kurie pajėgtų apsaugoti laivą nuo šių naujų sviedinių. Įlindęs sviedinys per pėdą į šarvą, plyšta viską aplink naikindamas.

Vokietis Gerlicht neseniai išrado sparnuotą kulka. Kulka pavadinta „Hal garultra“. Ji turi du sparnelius, pridengtus minkštu metalu. Įdėta į pritaikintą šautuvą, ji lekia pasakiškos jėgos greitumu: 1.667 metrus per sekundę. Pasiekusi plieninį tanką ar laivą, lenda kiaurai kietaisiais sparneliais, padarydama dvigubai didesnę skylę, negu pati kulka.

Šis išradėjas taip pat turėjo „istoriją“. Vienas aukštas lenkas, tur būt, savo vyriausybės liepiamas, greit tą išradimą sužinojęs, norėjęs išradėją papirkti.

— Atiduok Sileziją ir Dancigą — tuomet aš paroduosiu išradimą — atsakė įpykęs vokietis.

Be minimų išradimų yra dar begalės nežinomų. Kilus karui, jie pasirodys baisia pasaulio katastrofa.

Surinko J. Viršila

Latvių kariškoji spauda apie Lietuvą

Latvių kariuomenės dienraštis „Latvijas Karēivis“ 154 n-ry, užsienio kariškųjų žinių skyriuje, rašo apie mūsų Karo mokyklą. Pirmiausia nušviečia sąlygas, kuriomis yra priimami nauji kariūnai ir po to aprašo pirmųjų karininkų ginklininkų išleistuves, kaip buvo rašyta „Kary“. Toliau paminėta Šaulių Sąjungos metinė šventė, tos sąjungos tikslas ir praeitis.

Paskutiniam kariškojo žurnalo „Militarais Apskats“ numery yra E. Prjsienės parašyta Kauno istorinė apžvalga. Rašinys bus tęsiamas toliau. Be to, trumpai atpasakojamas iš „Mūsų Žinyno“ pulk. Acuko rašinys apie kariuomenės vėžimus.

Bendrai, tenka pažymėti malonų reiškinių, kad latviai dabar seka mūsų kariškąją spaudą („Kari“, „Mūsų Žinyną“ ir „Trimitą“) ir duoda savo skaitytojams teigiamų žinių apie mūsų gyvenimą ir darbą.

Lts.

Mūsų skautai Kauno stoty, prieš išvykdam į Estiją. Kalba vyriausias skautininkas plk. Šarauskas.

(Virš. J. Balčiūno nuotr.)

Karių nusikaltimai

(žiūr. „Kario“ 25 nr.).

Karo tarnybos vengimas. Kiekvienas karys gerai žino, kad karo tarnybos pareigos, nors jos kartais ir būna sunkios, bet yra didžiai garbingos, atsiminus, kad valstybė kariui patiki savo saugumą, savo laisvę ir nepriklausomybę. Tad visai suprantama, kodėl iš karių reikalaujama valstybės labui aukoti visas savo proto ir kūno jėgas, kad kuo geriausiai tarnybos pareigas atliktų. Tačiau ne visi šitaip galvoja. Gali būti ir tokių piliečių, kurie, atėję į kariuomenės eiles, nenori suprasti savo aukštą pašaukimą, nenori pasiduoti nustatytai kariškai drausmei ir tvarkai. Tokius karius tenka bausti. Žinoma, pradžioje baudžiama drausmės keliu, bet jeigu šitos bausmės nesuvaldo, tai tenka kreiptis į teisimą. Kalbant apie karo tarnybos vengimą, turima galvoje nesąmoningą vengimą tarnybos pareigų, kasdieniame gyvenime dar vadinamą apsileidimą, netvarkingumą, nedrausmingumą. Mūsų karo įstatymai už panašius nusikaltimus baudžia karo kalėjimu nuo 1 iki 2 mėnesių. O jeigu karys už tokį pat nusikaltimą vieną kartą jau buvo teismo baustas, vadinasi, tą patį nusikaltimą pakartojo, — tad jis baudžiamas iki 4 mėnesių karo kalėjimu. Bet gali paaiškėti, kad karys savo pareigas eiti vengė *tyčiai*, turėdamas tikslą apgaulingu būdu visiškai arba laikinai atsipalaidoti nuo tarnybos kariuomenėje arba nuo dalyvavimo kautynėse su priešu. Čia įstatymas turi galvoje tokius atsitikimus, kai karys *visai sąmoningai* pats arba kitų pagalba save susižaloja, arba esamoms žaizdoms trukdo gyti, arba, pagaliau, kitomis priemonėmis suardo savo sveikatą, turėdamas tikslą išvengti karo tarnybos. Visai suprantama, kodėl įstatymai už tokius biaurius, tiesiog, nežmoniškus nusikaltimus gana griežtai baudžia: taikos metu — kalėjimu nuo 2 iki 6 metų, o karo metu — sunkiųjų darbų kalėjimu nuo 4 iki 20 metų arba iki gyvos galvos, arba, pagaliau, mirties bausme, žiūrint nusikaltimo svarbumo.

Savavališkas pasišalinimas ir pabėgimas. Pagal kariuomenėje nustatytą tvarką, kariai, net atliekamu nuo tarnybos metu, visi turi būti savo dalies gyvenamoje vietoje — savo kareivinių arba stovyklos rajone. Norį išeiti iš būsto, nors ir kelioms valandoms, turi gauti atitinkamą savo viršininkų leidimą. Taip pat kariai nevalia pavėluoti grįžti iš atostogų, komandiruotės, ligoninės arba nuvykti į naują dalį vėliau nustatyto laiko. Šios rūšies nusikaltimus mūsų karo įstatymai vadina: vienus — savavališku pasišalinimu, kitus — pabėgimu. Nors paviršutiniškai žiūrint kai kam gal ir atrodo, kad ir savavališkas pasišalinimas ir pabėgimas yra tas pats nusikaltimas, tačiau, iš tikrųjų, tarp jų yra gana žymus skirtumas. Pavyzdžiui, jeigu karys be leidimo išėjo iš kareivinių rajono arba atostogoms pasibaigus tuojau negrįžo į savo dalį ir pan. ir tai padarė *be blogos valios* dėl susidėjusių nepalankių aplinkybių arba kitų ypatingų sąlygų — tai bus *savavališkas pasišalinimas*. Tuo tarpu kai tie patys nusikaltimai, padaryti *sąmoningai*, turint tikslą visai arba tam tikram laikui išvengti karo tarnybos pareigų, arba, apamai, tarnybos kariuomenėje, tai čia jau turime reikalą su *pabėgimu*. Bausmės atžvilgiu taip pat yra nemaža skirtumų. Pavyzdžiui, už savava-

lišką pasišalinimą baudžiama, atsižveigiant į nusikaltimų skaičių, taikos metu: pirmą kartą — daboklės areštu nuo 1 iki 6 mėnesių, antrą kartą — kalėjimu nuo 1 iki 2 metų ir trečią kartą — kalėjimu nuo 2 iki 3 metų, o karo metu: pirmą kartą — daboklės areštu nuo 3 iki 6 mėnesių, antrą kartą — kalėjimu nuo 2 iki 3 metų ir trečią kartą — kalėjimu nuo 2 iki 4 metų. Tuo tarpu už *pabėgimą* baudžiama daug skaudžiau, būtent: taikos metu — kalėjimu nuo 2 iki 6 metų, o karo metu — visų teisių atėmimu ir sunkiųjų darbų kalėjimu nuo 4 iki 20 metų arba iki gyvos galvos arba, pagaliau, mirties bausme. Taip pat mirties bausmė yra skiriama už pabėgimą arba pasikėsinimą pabėgti pas priešininką.

Tomis pat bausmėmis, kaip aukščiau pasakyta, yra baudžiami ir tie kareiviai, kurie, atitarnavę nustatytą aktyviosios karo tarnybos laiką, vadinasi, jau paleisti iš kariuomenės į atsargą, ir nuvykę nuolat gyventi į savo namus, per 14 dienų patys neįsirašydins savo surašomoje įstaigoje (valsčiaus raštinėje ar komendantūroje).

(B. d.)

Br. P-lis.

„Šerno pilis“

Istoriškas padavimas.

Ten, kur Reinas sraunus,
daugel metų jau bus,
pilis ant uolos buvo kieta,
ten švaistyta kardu,
o dabar jau vardu
„Erenburgo“ vadinama vieta.
Taip vadinamu nū —
„Šerno miesto“ vardu —
kadais apgulo puolikai,
ją norėjo badu,
neįstengę kardu,
paimti, be maisto palikę...
Bet valdovas pilies,
(nemažos išminties!),
sugalvojo apgaulės čia būdą:
tempia šerną jisai,
liepia kelti aukštai —
ir ant sienų pilies jį užgrūdo...
Ten valdovo kariai
ėmė gnybti skaudžiai
šernui kietam į pašones —
šernas žviegia, visi
priešai girdi: „Pily
nepritrūks greitai maisto dar žmonės!...“
Cypdė šerną ilgai
ten ant sienų aukštai
ir priešai visai nusivylė:
„Kur pilis pasiduos,
jei tiek kiaulių pas juos!...“ —
Pasitraukė, palikę ję pilį...
Vilk.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

5 p. D. L. K. Kęstučio pulkas.

Prieš išvykdamas II batalionas į Gaižiūnų poligoną, liepos 8 d. Kalnicos stovykloje atliko du kaunamuosius pratimus. Dėl pasireiškusių didelės kaitros teko išžygiuoti 2 v., kad nenuvargintų kareivių. Gana gražus ir vėsus oras buvo labai palankus ankstyvai kelionei, o ypač dar buvo kareiviukams malonu, kad leido per miestą eiti šaligatviais. Šaudymą pradėjom 4 val. 45 min. Pirmo pratimo nugalėtoju buvo 6 kuopa, II — penktoji, atlikusi pratimą gana gerai, nežiūrint į labai didelę kaitrą. Liepos 18 d. batalionas išvyko į poligoną. *Štyva.*

— Gal niekas mokomiečiams nesuteikia atliekamų laiku tiek jaukaus malonumo, kiek kuopos darželis. Čia visas atliekamas valandėles mokomiečiai skaito, rašo, dainuoja, žaidžia šachmatais ir cypina įvairius muzikos instrumentus.

Sis darželis prieš porą metų buvo prižėlęs visokios rūšies žolių ir nevertingų medelių. Bet pernai kuopos vadas pasistengė neprašytus svečius pašalinti, o jų vietą užleisti gėlynui. Keturkampis sklypas buvo apsodintas alyvų medeliais, žemė išdirbta, suskirstyta į sklypelius ir padirbti takeliai. Po to buvo sodinama įvairios gėlės ir paliai takelius rožių medeliai. Šiemet pavasarį tuščios vietos buvo užsėtos atitinkamomis žolėmis, kurios, sužaliavusios, tapo puikia pieva.

Iš pernai įskiepytų rožių prigijo 30 medelių. Kai kurie jų buvo skiepyti dviejų rūšių skiepais. Dabar jie visi išskleidė baltus ir ružavus žiedus. Panašiai įskiepyti dar šiemet manoma apie 100 medelių.

Tenka pabrėžti, kad panašios rožės reikalauja daug priežiūros ir yra brangios. Todėl mažai kieno darželius jos puošia. Kuopos kareivinės dar puošia ir iš antros pusės puikus darželis. Bet paskutiniajame nėra tokių lapuotų medžių, kurie dengtų nuo karštų saulės spindulių.

Darželius prižiūri ir jais rūpinasi viršila Karčiauskas. *A. G.*

7 pėst. Ž. K. Butegeldžio pulkas.

Paskutinėmis dienomis I kuopos kareiviai atliko 2 klm žygį, 2-os — 15. Po žygių, šiek tiek pailsėjus, atliekama dar kariška mankšta: šokimai per kliūtis su šautuvų rankose, lygsvaros išlaikymas ir pan. Tenka pabrėžti, kad nukentėjusių skaičius po tokių žygių mažas. Kai kuriems būna nutrintos kojos, bet „invalidų“ neatsiranda.

Liepos mėn. 9 d. mūsų pulko kareiviams buvo surengta labai įdomi ekskursija garlaiviu į Juodkrantę. Buvo išvykusi mokoma kuopa, pirma ir keli kitų padalinių kareiviai. Lydėjo pulko orkestras. Kelionė marėmis, ypač vakare, grįžtant, buvo labai įdomi. Dar įdomesnių įspūdžių patirta Juodkrantėje. Buvo apžiūrėtos gražesnės vietos, pasimaudyta tenyškioj jūroj. Tą dieną ten kaip tik buvo tradicinės žvejų lenktynės būrinėmis valtimis. Tai buvo nepaprastai gražus sporto reginys.

Liepos mėn. 12 d. kareivinių kieme buvo surengta kareiviams pramoga. Atvykęs fakiras rodė įvairius fokusus.

Paskutiniu metu mūsų pulką dažnai aplanko įvairios ekskursijos. Ekskursantai, paprastai, sustoja kareivių klube: erdvus kambarys sutalpina apie šimtą žmonių. Neseniai pulke viešėjo Kauno „Aušros“ gimnazijos mokinių ekskursija, mokytojų lydimą. Atvažiuoja ir iš kitų Lietuvos kampelių mūsų uostą bei pajūrį aplankyti.

J. K.

9 pėst. L. K. Vytenio pulkas.

Liepos mėn. 4 d. 9 pėst. pulko II-o, III-čio bat. ir visu kulk. kuop. jauni kareiviai su senų kareivių kadru atvyko vasaros stovyklon: Ažuolų — Būdon.

Jau tą pačią dieną po žygio, kiek pailsėję kareiviai, smarkiai ėmėsi darbo statyti palapines ir puošti būsimą stovyklos rajoną.

Dabar visu pušyno pakraščiu, lyg dideli baravykai, linijon išsiriavusios stovi palapinės. Išilgai palapinių eina du gražiai nukasti ir smėliu nupilti takai. Šių takų šonai išrašyta įvairiausiais tautiškais šūkiiais.

Apie palapines irgi labai gražiai papuošta simetringai išrikuotais iš žolių, samanų ar skujų padarytais kariškais žen-

lais. Prie palapinių ir takelių pastatyti gražūs suoliukai, kur atliekamu metu kareiviai turi jaukų pavesį. Visas palapinių rajonas taip gražiai papuoštas, kad jautiesi, lyg dideliame darželyje.

Vietos gyventojai vakarais gausiai susirenka pasigrožėti meniškose kareivio rankos gražiai skujomis smėlyje išlipdytais „Žaibais“ (tankai), „maksimukas“ ir kitais ginklų bei karo priemonių ženklais.

Patys kareiviai stovyklos gyvenimu labai patenkinti ir mielai norėtų pabuvoti net ir ilgiau negu skirtasias dvi savaites. *Ažuolynas.*

Šarvuotųjų rinktinė.

Liepos 16 d. šarvuotųjų rinktinės tankų ir šarvuoto auto kuopų jauni kareiviai atliko pirmuosius šaudymo pratimus kovos šoviniiais. Šaudymai buvo atlikti šaudykloje prie Jesės. Rezultatai neblogi. *J—s.*

Aviacija.

Šį pavasarį įsteigtoji puskarininkių lakūnų mokykla po 2½ mėn. itempto darbo jau turi kuo pasigirti. Gabesnieji mokiniai ne tik moka valdyti lėktuvą, bet savarankiškai pakyla ir nusileidžia.

Naujokų kuopa kas rytas vedama į Nemuną maudytis. Kiekvienam kareiviui išduota po maudymosi kostiumą. *Jūrys.*

Pionierių batalionas.

Mokoma kuopa pastatė polinį lieptą į Nemuno salą ir visa maudyklą apvedė trosu (lynas susideda iš daug vielų). Sala skirta karininkams. Maudyklos įrengimu kareiviai labai patenkinti ir kiekvieną dieną komandomis vedami maudytis. *V. Girmius.*

Tankų kuopa tarp atogrąžos augalų.

Jau kuris laikas, kai tankų kuopoj naujokams dėstoma: sodininkystė, daržininkystė, bitininkystė ir paukštininkystė. Šiems dalykams dėstyti pakviestas p. Steikūnas. P. Steikūno dėka liepos 13 d. tankų kuopos mokomas ir naujokų būriai aplankė botanikos sodą. P. Steikūnui aiškinant buvo apžiūrėtas šiltadaržis, „rozariumas“, medelynas ir kt. Dar buvo ekskursija nuvykusi į sodininkystės mokyklos medelynus. Čia buvo apžiūrėta jaunų medelių auginimas, špalerinių medžių sutvarkymas ir kt.

Ekskursantai išsiskirstė patenkinti, gavę progos pamatyti atogrąžų augalų ir šiaip retai pasitaikančių, ir tik panašiom progom, galimų rasti augmenų. Už vis labiausiai patiko Brazilijos smauglys, rozariumas, „verkiančios liepos“ ir daug kitų įdomių egzempliorių, randamų tik botanikos sode. *Zoro.*

Gaisrų fronte. VII. 17 d. 2 val. Kauno mieste ryšių bei pionierių batalionų, aviacijos ir karo policijos mokyklos ugniagesiai buvo igulos ugn. inspektorius iššaukti į senamiestį. Valančiaus gatvės ir Jonavos g. kertėje Žuvų rinkoje degė didokas 2 aukštų namas, kuriame buvo įrengtas vatos fabrikas (I ir II aukšte). batų tepalo fabrikėlis (pakraigėje), mėlių (lazurkos) fabrikėlis (II aukšte), apačioje iš gatvės pusės buvo dar kolon. prekių krautuvė ir geležies krautuvė. Užpakalyje, kieme, dar viena baldų dirbtuvė (I aukšte).

Anksčiau atvykę į gaisrą miesto savivaldybės ugniagesiai, o taip pat miesto ir Viliampolės gaisrininkų draugijos ugniagesiai, rado visą 2 aukštą liepsnoje, degė vata. Dar smarkiau siautė liepsna pakraigėje. Iš riebių batų tepalų kilo labai tiršti juodi dūmai, kurie veržėsi pro medinės pakraigės sienas ir stogą. Pristatyti prie šitų namų kiti krautuvų vieno aukšto namai nebuvo atskirti nuo degančio trobesio ugniasienių. Todėl savivaldybės ugniagesiai iš karto užėmė šią svarbią poziciją ir

sulaikė ugnį visai netoli pavojingos vietos. Kiti puolė namus iš 2 kitų galų. Galingųjų motorų vandens srovės gana greitai nugalejo liepsną, visur pavyko ją numušti. Visą vatą teko išmesti į gatvę ir kiemą. Kariai ugniagesiai turėjo pakankamai darbo. Be igulos inspektoriaus, karių ugn. darbą prižiūrėjo e. I rajono (Šančių) ung. vado p. ir ryšių bat. k-dos v-kas leit. Slyvauskas. Kitoms komandoms vadovavo viršilos ir puskarininkiai. Visi dirbo gražiai, dideliu atsidėjimu. **Aviacijos eiliniui Dumčiui**, kuris dirbo prie vatos kraustymo iš gatvės pusės, ant nugaros krito didokas vatos pundas ir kiek sutrenkė ugniagesi Dumčių. Bet jis neįsitraukė pasitraukti iš darbo ir pasinaudoti sanitarinio automobilio personalo rūpestingumu. **Kariuomenės inspektorius nusiuntė aviacijos k-dos v-kui kar. ugn. ženklą ir liudijimą**, prašydamas padėkoti eil. Dumčiui už pasiaukojimą ir įteikti jam ženklą. Nors ir nebaigęs mokymo kurso, tačiau eil. Dumčius visiškai užsitarnavo šią dovanėlę.

Maža pastaba dėl tvarkos. Gesinimo įkarštyje dar atsiranda ugniagesių, kurie nori suduoti kirviu į langą ar kokią balkį. Tai nenaudingas darbas. Be įsakymo (žiūr. „Kario“ 29 nr.), nieko negalima ardyti. Be to, nuo liepos 15 d. **gaisro vietoje visiems ugniagesiams draudžiama rūkyti. Negrąžiai atrodo pypkoriai ugniagesiai, kurie vaikščioja prie ugnies su papirosu burnoje.** Tai pavojinga jų pačių sveikatai; be to, jie gali padegti trobesį kitoje vietoje.

Šiame gaisre ugniagesiams vadovavo naujasis miesto brandmajoras ats. majoras Šimkus. Jo pirmasis pasirodymas įtikino ugniagesius, kad naujasis vadovas gerai pramokęs Vokietijoje liepsną troškinti.

5 v. 30 m. — 6 v. 30 m. komandos grįžo į kareivjėnes.

Kauno miesto brandmajoras ats. art. majoras Šimkus jau grįžo iš Vokietijos ir priėmė miesto ugniagesių komandą iš buv. viršininko P. Maksimovo. Prieš pradėdamas eiti pareigas, mjr. Šimkus apie ½ met. praktikavosi Lietuvoje ir Vokietijoje ir ten baigė ugn. vadų mokyklą.

2 ulonų L. D. K. Birutės pulkas. Liepos mėn. 16 d. Ant-nemunių valsč. siautė didelė perkūnija. Rutkos dvare stovinčios dalys: 4 eskadronas ir ryšių k-da pastebėjo, kad greitame kaime pasirodė gaisras. Vienas būrys buvo organizuotas pagalbai. Nuvykus į gaisro vietą, ūk. Gradkevičiaus, gyv. Kraumių k., buvo liepsnoje tvartas su kluonu. Nors neturėdami tinkamų gesinimo priemonių, bet kariai gana aktingai kovojo su gaisru. Vienas pilietis buvo apalpes, kuriam vietoje buvo suteikta pagalba.

Vos tik grįžo, po griautinio kitoj vietoje pasirodė naujas gaisras. Čia jau vyko raitų būrys. Iš karto pasirodė nepertoliausiai. Kadangi buvo smarkus lietus, tai toliau pajojus išnyko dūmai. Buvo sunku orientuotis, kur yra gaisras. Užjojus ant aukštumos, jau buvo galima pastebėti gaisrą. Atvykę radom ūk. Lasecko, gyv. Duobių kaime, liepsnos sunaikintą tvartą. Čia jau teko mažiau ką gelbėti. Abiejose gaisro vietose dalyvavo pulko ugniagesių k-dos vienas pusk. (skyr. v-kas) ir keli eiliniai ugniagesiai.

R.

Vytauto kalno šaulių būrio metinė šventė. Liepos 17 d. Vytauto kalno šaulių būrys minėjo savo gyvavimo metines sukaktuves ir be to, šventė pirmąją savo metinę šventę. Minimas būrys įsisteigė 1931 m. liepos 14 d. Nors dar metai, kai gyvuoja, tačiau jau daug yra nudirbęs šauliško darbo. Būrio pirmininku yra ats. kpt. Mikuckis, buvęs pirmas Kauno karo komendantas, vėliau vadovavęs partizanams. Būrys turi ir darbščių, energingų darbininkų, kurie visą savo sielą yra idėję į šaulišką darbą. Vieną tokių paminėsiu būrio vicepirmininkę mokytoją p-lę V. Genytę. Be kitų savo darbų, minimas būrys šiemet laiko savo žinioj Vytauto parką, kuriame nuolat rengia lietuviškus vaidinimus ir kitokias pramogas.

Šventės dieną 9 val. Prisikėlimo bažnyčioj (Žaliakalny) buvo atlaikytos būrio šauliams pamaldos ir pašventinta būrio vėliava. Kun. Želvys ta proga pasakė pamokslą. Iš bažnyčios šauliai rikiuotėj atėjo į Vytauto parką. Čia visas būrys prieš savo vėliavą prisiekė. Po priesaikos kalbėjo l. e. centro valdybos pirmininko p. prof. Vailionis, inž. Graurogkas ir kpt. Gončerauskas. Po kalbų buvo būrio paradas, kurį priėmė prof. Vailionis. Vėliau, čia pat, parke buvo

būrio pietūs su svečiais. Per pietus kalbėjo prof. Vailionis.

17 val. „Neo-Lithuanijos“ rūmų salėj buvo iškilmingas posėdis, kuriame, be būrio šaulių, daug dalyvavo ir svečių. Posėdį atidarė būrio pirmininkas ats. kpt. Mikuckis. Į garbės prezidiumą buvo pakviesti: prof. Vailionis, p. Moisiejevienė, V. Daudzvardas, p-lė Z. Puzdešrytė, Vl. Andriukaitis ir Rinkevičius. Mikuckis papasakojo būrio veikimą per pirmąjį metą. Be to, kalbėjo prof. Vailionis ir V. Daudzvardas, kuris prisiminė 1919 m. liepos mėn., kada pirmą kartą Vytauto parko salėj susirinko būrelis žmonių steigti šaulių sąjungą. Minimas parkas tuomet dar buvo lenkų rankose, kurių susirinkęs būrys šaipėsi iš to steigėjų būrelio ir netikėjo, kad galėtų išbūti tokia galinga šaulių organizacija. Tai jau buvo aišku, kad ne tik su išorės priešiniais teks kovoti, bet taip pat ir su vidaus.

Paskiau būrį sveikino žodžiu ir raštu kiti šaulių būriai ir atskiri šaulių veikėjai. Posėdį baigė būrio pirmininkas Mikuckis, žinomas mūsų poetas, savo eilėmis apie Vilnių.

Po 20 val. Vytauto parke buvo vaidinimai, deklamacijos ir kitokios šauliškos pramogos. Laidė raketą. Į pramogą buvo atvykę ir Klaipėdos lietuvių evangelikų choro ekskursija, kuri liepos 17-18 d. lankėsi Kaune. Prie progos tenka paminėti ir šią ekskursiją. Šioj ekskursijoj dalyvavo ir klaipėdiečių lietuvių mokytojų. Minimo choro ekskursija nuvyko į Kauno evangelikų bažnyčią (prie Nemuno uosto), kur dalyvavo lietuvių ir latvių evangelikų pamaldose. Per latvių pamaldas sugiedojo lietuviškų giesmių. Latviai už tai chorui padėjo, kad Klaipėdos lietuviai savo giesmėmis pagerbė latvių pamaldas. Evangelikų kun. Lejeris klaipėdiečiams ir kitiems pasakė patriotišką pamokslą, ragindamas, kad klaipėdiečiai neužmirštų Did. Lietuvos ir ateity ją ap-lankyti. Be to, savo giesmėmis budintų lietuvių religinį ir tautinį jausmą.

Per abi dienas ekskursija aplankė Pažaislius ir Kauno išymesnes vietas.

Bs.

Naumiestis (Tauragės apskr.). Liepos mėn. 10 d. vietos šaulių būrys surengė viešą gegužinę. Taip pat buvo priziniai šaudymai ir geriausiai pataikiusiame buvo skirta dovana. Dar buvo suruošti bėgimai su kliūtimis.

Įsisteigusi futbolo komanda nesnaudžia. Gegužinės proga suruošta rungtynės su 7 pėst. pulko 2 bataliono komanda. Nors šauliai rungtynes ir pralaimėjo 3:0, tačiau pasirodė nebloginai.

Bro. Šeg.

Didelė šaulių šventė Kiburiuose. Liepos 10 d. Kiburiuose buvo didelė metinė vietos būrio šventė: suėjo lygiai dveji metai nuo įsikūrimo, ir pašventino naują būrio vėliavą.

Į šventę atvyko iš Biržų XVIII rinktinės vadas ir daugybė šiaip svečių. Vakare vaidino „Aušros sūnūs“. Visą laiką ir per pamaldas, pietūs, vakare grojo Linkuvos būrio šaulių dūdų orkestras.

Rimvydas.

Varniai. Liepos mėn. 10 d. koncentracijos stovyklos futbolo aikštėje buvo pirmos draugiškos futbolo rungtynės tarp Varnių ir Šilalės futbolo komandų. Rungtynės baigėsi 0:8 varniškių naudai.

Tą pat vakarą, po rungtynių, svečiams ir saviesiems pasi-linksinti pradžios mokyklos sode buvo surengta gegužinė.

Vyr. pusk. Lukoševičius.

Alytaus šaulės veikla. Alytaus šaulių moterų būrys smarkiai veikia: daug bendradarbiaujama su šaulių vyrų būriais (Pirmoji šaulių stovykla), susirinkimuose gvildinama aktualūs klausimai, kaip antai: „Kuo karo metu galima padėti broliams kariams ir šauliams“ (klausimas nagrinėjamas paliečiant ir kitus aktualius šaulių moterų dalykus), rūpinamasi daug ir sportu.

Iš pramogų pažymėtina liepos 10 d. buvusi Alytų gegužinė. Joje buvo ir sporto programa: vyrų ir moterų plaukimas per Nemuną. Moterų šaulių pirmoji perplaukė M. Čepukaitytė ir gavo skirtą prizą — gražų maudymosi kostiumą. Vyrų pirmuoju atplaukė gimnazijos auklėtinis Jermalavičius. (Vyrams prizas skirtas nebuvo).

Botius Švilpukas.

Kalvarija, Marijampolės apskr. Liepos 10 d. Orijos šaudykloj buvo programiniai kovos šoviniai šaudymai, dalyvaujant Kalvarijos, Nemunaičių, Rudelės, Kreivosios, Tabarų, Salaperaugio, Janavo, Menkupių, Susninkų šaulių būriams.

Dauguma būrių atliko abu pratimu. Šaudyme dalyvavo ir šaulės. Bendrai sąlygas atliko apie 50% šaulių.

Kl. Rymantas.

Pašiaušio šaulių dešimtmetis. Š. m. pavasarį suėjo 10 metų, kai mažučiam Šiaučių apskr. Pašiaušio miestely pradėjo veikti šaulių būrys. Aplenkėjusioje apylinkėje šis reiškinys atrodė

keistas. Daug kas skersom žiūrėjo į šaulius. Tačiau gera idėja visados susilaukia sekėjų. Pirmųjų šaulių saujelė energingai dirbo, kartkartėmis persitvarkydama, todėl šiandien savo eilėse turi iki 60 šaulių. Vadinas, jaunimas greičiau už senius suprato šaulišką idėją ir pradėjo šauliškąjį darbą dirbti. Jie pasistengė, be šauliškų pratimų, dirbti ir kultūros darbą — šviestis. Įsisteigė didoką biblioteką, kuria naudojasi beveik visa Pašiaušio apylinkė. Laisvės kovotojams pagerbt pastatė labai gražų paminklą, projektuotą paties būrio įkūrėjo inž. Elsbergo. Įsigijo būriui gražią vėliavą. Dabar ruošiasi statyti šaulių namus.

Liepos mėn. 10 d. pašiaušiškiečiai šauliai su kaimyniniais šaulių būriais ir šiaip svečiais gražiai minėjo savo pirmojo dešimtmečio darbus. Visi šauliai rikiuotėje su savo vėliava ir visais svečiais dalyvavo Kiaunorių bažnytelėje pamaldose. (Pašiaušėj bažnyčios nėra. Anksčiau čia buvo jėzuitų bažnyčia ir vienuolynas, bet rusai visa tai išgriovė ir iš tų plytų Šiauliuose pastatė gimnaziją). Vėliau prie laisvės paminklo Pašiaušyje praėjo iškilmingu maršu pro rinktinės vadovybę ir po to susirinko prie bendrų pietų.

Negalima neparašyti savo džiaugsmo, kurį sukėlė pašiaušiškiečiai šauliai per savo šventę. Pirmiausia svetį džiugina būrio vadovybės rūpestingumas ir stropumas. Didelę vadovybės dalį sudaro vietos ir apylinkės mokytojai, kurie nevažiavo nė atostogų ir ruošėsi šventei. Eiliniai šauliai taip pat per kelias dienas prieš šventę dirbo įvairiausius darbus, nutraukdami savo poilsio laiką.

Į šventę suėjo per 200 šaulių su svečiais. Nemaža vietos šaulių dalis atėjo su savo tėvais ir kitais šeimos nariais. Netrukus prisipildė skylėtu stogu didelis „magazinas“, kur buvo puikiai paruošti ilgi stalai kaimiškų užkandžių ir alučio. Čia buvo iškilmingas posėdis, per kurį buvo skaitomi sveikinimai ir sakomos kalbos. Įsidėmėtina graži kalbą pasakė rinktinės vadas kpt. Kurpis ir mok. Eidrigėvičius. Jis karčiai skundėsi keista apylinkės gyventojų dvasia (daugumoje aplenkėjusių dvarininkėlių). Pasitaiko, kad šauliškumas dar čia labai daug priešų turi, kurių nachališkiausias bene bus Kiaunorių klebonas, drįsęs bandyti net patį p. mokytoją ats. jaun. leit. Eidrigėvičių nuo šauliškumo atkalbinėti ir labai negražiai išsireiškęs apie kai kuriuos aukštus mūsų valdžios žmones. Bet yra daug šeimų, kurios visa širdimi remia šaulišką idėją. Iš tokių pažymėtina Banių, Elsbergų, Baniulių ir kit. šeimos. Idomu buvo žiūrėti, kaip 80 metų senelis Banys su savo dukterimi rūpestingai tvarkė ir rūpinosi bendraisiais pietumis, tarytum čia būtų tikri jo namų svečiai.

Reikia tikėti, kad po tokios įspūdingos šaulių šventės daugiau pašiaušiškių susipras ir prisidės prie būrio.

Aviliai. Liepos mėn. 3 d. buvo vietos šaulių būrio visuotinis narių susirinkimas. Nutarta rengti daugiau gegužinių ir šiaip viešų vakarų, kad galėtų sulenkintame kampely parodyti ir iškiepyti lietuviškumo dvasią. Tokių gegužinių buvo suruošta š. m. liepos mėn. 10 d. Avilių pušynėly. Žmonių prisirinko nemaža.

A. Gerdenis.

Kaip lenkai „nusiginkluoja“.

Išbuojus pasaulį ekonominiam krizui, visų valstybių biudžetai žymiai susitraukė. Susitraukė ir mūsų kaimynų Lenkų valstybinis biudžetas. Tačiau karo reikalų ministerijos biudžetas paliko nepakitęs, bet, atsiminus visuotinį kainų kritimą, reikia jį laikyti padidėjusiu. Tai liudija ir karo biudžeto procentinis santykis su bendruoju valstybės biudžetu.

Pažiūrėsim paskutiniųjų keturių metų Lenkijos biudžetus (jų metai prasideda nuo kovo mėn. 1 d.):

	1929— 30 mt.	1930— 31 mt.	1931— 32 mt. I pusm.	1932— 33 mt.	
Bendras valst. biudžetas (faktiškas)	2 992	2 809	1 264	2 452	} mil. zlotų
Karo biudžetas	814,5	844,5	420	845	
Karo biudžeto santykis su bendr. valst. biudž.	27,2%	30%	33,2%	34,5%	

Todėl, nežiūrint į slegiantį krizį ir į tai, kad šiemet Lenkijos valstybės biudžete jau oficialiai numatytas 78 milijonų zlotų trūkumas, lenkų karo išlaidos ne tik ne sumažėjo, bet palyginamai padidėjo. Kadangi karo išlaidos metai iš metų vis didėja, nors atsižvelgiant į pragyvenimo atpigimą, vadinas, ir kariuomenės išlaikymo atpigimą, turėtų sumažėti, tai galima pamanyti, kad arba žymiai pagerintas pats kariuomenės išlaikymas arba didinamas kariuomenės skaičius. Tačiau tikrumoj

nei to, nei kito nėra. Didinti kariuomenės skaičių šiuo metu, kai visos valstybės tariasi apie nusiginklavimą, net karin-gieji lenkai nedrįsta. Taip pat ir kariuomenės išlaikymo lėšos ne tik nedidindamos, bet net mažinamos. Yra dar viena karo iš-laidų pozicija, kuriai vis daugiau ir daugiau lenkiškų milijonų kišama. Tie milijonai išleidžiami kariuomenei geriau ginkluoti, karo medžiagai pirkti ir mobilizacinei atsargai sudaryti.

Žemiau dedama lentelė ryškiai parodo, kaip paskutiniais metais kitėja pagrindinės karo išlaidų kategorijos. (A. išlaidos kariuomenei išlaikyti ir B. išlaidos ginklams ir karo medžiagai pirkti).

	1930-31m.	1931-32m.	1932-33m.
	(milij. zlotų)		
A. kateg. išlaidos kariuomenei iš-laikyti (maistas, rūbai butai, alga ir kit.)	487	450	407
B. kateg. išlaidos ginklams ir ka-ro medžiagai pirkti	225	269	310
Tame skaičiuje aviacijos medžia-ginei daliai	6,2	9,7	41,7
Karo laivynui	17,5	21,5	49

Todėl paskutiniais metais išlaidos kariuomenei išlaikyti su-mažėjo 80 milijonų zlotų, bet išlaidos ginklams ir karo medžia-gai pirkti padidėjo 85 mil. zlotų arba 37,7%, tame skaičiuje karo aviacijos išlaidos 570%, o karo laivyno išlaidos — 180%. Eko-nominis krizis ir kainų kritimas lenkų vyriausybės buvo išnau-dotas pirkimui naujos karo medžiagos, karo aviacijos bei lai-vyno stiprinimui ir ginklų bei šaunamosios medžiagos mobi-lizacinės atsargos sudarymui.

Bet tai dar neviskas. Lenkija žymią karo išlaidų dalį dar paslepia kitų žinybų biudžetuose. 1932—33 metų įvairių ci-vilių ministerijų biudžetuose yra prarastos šios karo išlaidos:

Pasienio apsaugos korpuso išlaidos (vid. r. min.)	66 mil. zlotų
Militarizuotos policijos išlaidos	114 „ „
Vidaus reikalų ir užsienių reikalų m-jų specialūs fondai	15 „ „
Pašalpos karo pramonės įmonėms	15 „ „
Kariškas gyventojų rengimas	8 „ „
Kariška statyba (viešųjų darbų ministerija)	20 „ „
Pašalpos civilinei aviacijai	13 „ „

Iš viso 251 mil. zlotų

Tuo būdu karo išlaidos sudaro 1096 milijonus zlotų arba arti 45% bendro valstybės biudžeto. Čia dar neįskaitytos išlaidos daugiau ar mažiau turinčios ryšio su karo reikalais, k. a.: karių pensijos, karių kolonistų, valst. žirgynų ir pan. pašalpos.

Kadangi karo reikalams kišamos milžiniškos lėšos, tai su-silaukia ir kai kurių rezultatų. Karo biudžeto referentas seime gener. Skladkovskis, svarstant karo biudžetą, savo kalboje pabrėžė, kad lenkų karo jėgų stiprėjimas einas „šuoiais“. Ka-ro pramonės srity Lenkija jau pasiekusi gerų rezultatų šautuvų, šaunamosios medžiagos, kulkosvaidžių, lėktuvų ir variklių, dujokaukių, inžinerijos turto, lengvųjų lauko pabūklų gamy-boje. Tollimesnis „šuois“ — išplėsti šarvuočių ir tankų ga-mybą ir padidinti šios rūšies kariuomenės skaičių, o taip pat padidinti aviacijos ir karo laivyno jėgas.

Taip nusiginkluoja „mūsų“ „taikieji“ kaimynai lenkai, kurie nusiginklavimo konferencijoj net „moralinio nusiginklavimo“ projektus siūlo.

Iš šautuvo praeities. XIII amž. gale Freiburgo mieste (Vokietijoje) kariai gerai mokėjo šaudyti šautuvais. Tai ma-tyti iš senų kronikų. Tikroji šautuvo išradėjo pavardė liko mums nežinoma.

Naujasis išradimas, parako pritaikymas šautuvui, tų laikų žmonių buvo nepalankiai sutiktas. Štai vienas vokiečių kroni-ninkas rašo 1584 m. apie šitą išradimą: „Mūsų sentėviai labai vyriškai ir karžygiškai kovojo. Bet dabar, išradus šaunamuosius šautuvus, vyriškumas ir karžygiškumas nereikalingas. Da-bar kiekvienas bernas, arklių šerikas, gali šaudyti ir žudyti karžygiškiausią kareivį ir karžygi. Piktesnio ginklo už šau-tuvą iki šiol pasaulyje nėra buvę, ir dar blogiau yra tai, kad šaudoma su lašiniiais, kurie dega kaip pragaro liepsna. Ne-duok Dieve, kaip baisiai pragaro dugne turi būti varginamas ir kankinamas tas vienuolis, kuris išrado šaudymą šautuvais. Kad plėšo jam velniai oda, kad karšta jam ten, savaime aišku“.

(Iš „Formos. Žinių“)

Kariškas kurortas

Feljetonas.

Karšta. Liesas miestelėnas vaikščioja išlenkęs strėnas. Tingų ir dingo nuotai-ka karanga. Sima Dulkę ir Pelėdą vasa-riškos mintys ėda. Sako: „Te bala ji ima — aikštėje užsiėmimą. Po rajoną kaitra, dulkės, imk tu žmogus, nors prapulki“. „Tiesa, broli, Simai Dulke, tu tik dvasio-je nepulki. Pažiūrėk va ir panelės eina tokį kryžiaus kelią. Kitų kūnas tiek ap-gležo, kad prašyte prašos plažo. — Tie-ša, ne visi turtingi, krizėj litų visiems stinga. Žodžiu, uždarbis jei menkas, to kurortas tai Marviankoj, žinoma, kas tu-ri litų — nesimaudo Karmelituos.

— Ar matyta, ar girdėta — įsimaišė Jurgis Rėtis — žmogus nežinai kur dėtis. Mintyse vaidenas šilas, o čia prakaitas tau pilas. Štai žmogus dar miegi rytą, o jie pučia jau trimitą, reiškia, kelkis tu, vyreli, ir marš, marš į žygį, kelią...

— Na, nutilk išlepes ožka, dar karių nė viens neužtroško. Esi juk ne mažas vai-kas ir mes vyksim, kai bus laikas — tuoj ji subarė Pelėdą ir sušilęs atsisėdo.

Štai Pelėdos pranašystės gavo tuoj vaisius išvysti: žengė būrys paskui būrį, jie stovykloj atsidūrė. Tiesa, žygis toks kankynė, jei ant nugaros kuprinė, bet už-tat, broli, koks kurortas, linksma ir be šnapso kvortos: linksmi žygiai čia pat pievoj, nepaliauja garbint Dievą. Pačiam prieglobstyj gamtos, — nė Švarcortai neatstos.

Jei žygiuodami sušyla, eina atsikvėpti į šilą, jei privargino rikiuotė, esi biški prakaituotas — tau pašonėje upelis — lišk čia, broli, nors aukščiau kelių. Pa-galiau, jei toks tau skonis, gali imti sau-lės vonias, kepinink savo griešną kūną ir bacilos tepražūnai!

Trys draugai čia su Pelėda šieno ku-petoj susėdo, po manevrų, po rikiuotės, ką nuveikę apskaičiuoti: — Iš tiesų, di-džiausias mulkis, kam malonios miesto dulkės. Čia tau praktika, čia sportas — geras kariškas kurortas! tarė jiems tuoj Jurgis Rėtis, nepaliaudamas gėrėtis.

HaBe.

Daboklėje.

— Na, Kuosa, kokia nuodėmė tave, broliuži į daboklę atvedė?

— Visai ne nuodėmė, o tik sargybinis su šautuvu. b.

Vaiduoklis poligone

Visoki šiurpulingi vaiduokliai, raganos ir senoviški kaukai, aišku, bijo ir nosi kišti ten, kur patrankos gaudžia, eina durtuvų kova ir dujos. Ir kur jiems, vargšams, lygintis su mūsų technika! Tai pasenusios istorijos vaikams gąsdinti ir, anot kuopos raštininko, tetinka tik į ar-chyvą.

O tuo tarpu, žiūrėk, koks nors paka-ruoklis, tai seniūno kluone tiek šposų iš-krečia, kad stipriausi kaimo mušeikos lei-džiasi palikę klumpes. O eiliniui Mikui Karpai pakaruokliai karjerą pagadino ir tiek.

Kuopos bičiuliai Danyla, Kaupas ir Karpa po manevravimo rikiuotės gulėjo palapinėje ir svarstė prašmatnius reika-lus apie laimėjimus kare dvasių ir kipšų pagalba.

— Vieni plepalai — manė Danyla. — Ką toki kipšeliai gali padėti kare, jei jiems saidokas, gal paskutinis technikos žodis. —

— O vis dėlto, ana mano senukui tai kipšai kartą vietoje bėrio įmainė basį. Išėina jis, vadinasi, rytą žirgo pasižiūrė-ti, ogi prie tvoros ne arklys, o šakotas kuolas pririštas.

Karpa, žinoma, tylėjo ir klausė, dėl to, kad tuoj turėjo eit į stovyklą patru-liuoti iki 12-tos.

Naktis graži, sentėvių šalis miega, varlės kurkia, šunės skalyja, loja, o Kar-pa ir jaunas mėmūlis patručiuoja. Žinoma, kad jis patručiuoja, tai čia nieko blogo ne-būtų, svarbu jei tik gerai, bet kad lygiai pusiau dvyliktos Karpa be žado parbėgo į stovyklą ir be perstojimo žegnojasi, čia tai truputį keistoka.

— Kas tamstai, eilini Karpą? — tei-raujasi vyresnybė grandinio asmenyje.

— Yra ten... prie kapų, vadinasi... baltas ir vejasi, rodo...

— Kas baltas ir ko jis nori, po šimtas pypkių? — nervuojasi viršininkas.

— Vaiduoklis, o gal ir ne baltas, gal visai juodas, bet vytiš, tai vijosi...

— Tai tau kareivis! Cha, cha... Na, palauk, eime, mes pažiūrėsime ko tas po-nas kipšelis iš tavęs, berneli, norėjo.

Viršininkas vis viršininkas: nuėjęs ap-žiūrėjo kapinaitės iš visų pusių — niekur nė gyvos dvasios.

— Tai jau gal dabar po 12 valandos — mėgina aiškinti Karpą — pasislėpė gal...

— Nieko, rasime, nors ir patį rytą. Ir tikrai ties kapinaičių vartais grio-vyje gulėjo žmogysta.

— Stok ir nė iš vietos! Rankas aukš-tyn — sukomandavo grandinis.

— Aš, ponai, nieko, aš tik truputį pa-ilsau. Biškį igėriau. Žinote, mes, burlio-kai, jei tik pinigų, vadinasi yra. Dėkui Dievui uždirbame...

— Tai ko tamsta čia apie kapines?...

— Rami vieta, ponuli, nei plėšikai, nei mušeikos čia neina. Baisiai saugi vieta pavangusiam žmogui.

Patsai Karpa, žinoma, dabar krintosi pirštus ir šėlo ant burlioko, o draugams aiškino, jeigu, girdi, būčiau tik turėjęs si-dabrinį pinigą, tai tad būčiau tam val-katai parodęs. Kaip žinoma, nelabai ga-lima nušauti tik sidabrinio pinigų.

Mes nežinome kokia dabar Karpos nuomonė apie kaukus ir vaiduoklius, bet kad kuopoje šitas įvykis sukėlė juoko ir pagadino Karpos karjerą — apie tą da-bar kranksi visos Panemunės varnės.

Vaiduokliai ir slogučiai į karluomenės tarpą lišti vis dėlto bijo.

HaBe.

Civiliojų nuomonė.

— Sakyk, Rokai, kuriem galam ka-riuomenėje plaukus trumpai kerpą?

— Kaip čia tau pasakius... Beje žinai: ilgas plaukas — trumpas protas. b.

Palengvėjimo priežastis.

— Jonaitis, tur būt, sirgo, kad nusto-jo du kilogramu svorio?

— Ne, broliu, jis po atostogų buvo pirtyje ir gerokai nusimazgojo. b.

Mėlės vaisiai.

...Didžiųjų mokslininkų yra aiškiai išrodyta, kad meilė skaidrina ir švarina žmogaus jausmus ir sielą...

— Ir kišenės, broliu — atsilepė vie-nas žinomas pulke mergogauda.

b.

— Pelaiti, kelinta dabar valanda? klausia naujoko, daug stovėjusio su šau-tuvu.

— Keturios jau atstovėtos. Dvi šar-vuotės dar liko, tamsta viršila! b.

Plieninis namas. Berlyno statybos parodos išžymybė, tai patogus namas, padirbtas iš plieno. Jį statant nesuvar-tota nei vieno kilogramo cemento, nei vienos vynos, nei vie-nos lentos. Visas namas padirbtas plieno įmonėje ir gabalais at-gabentas į vietą. Paskiau per 8 dienas sumontuotas. Esančio jo sienose oru pripildyto tarpo dėka, žiemą namas labai šiltas, o vasarą — vėsus. Tokie namai turi būti gana pigūs.

Aklieji galės matyti. Graco architektorius Hartlgruber ir Vienos aklas gydytojas Guggi išrado regėjimo protezes, kurios

padės akliesiems gražinti regėjimo dalį. Šios protezos buvo su aklaisiais ir pusiau aklaisiais išbandytos ir pasirodė, kad aklieji, net seniai apakę arba gimę akli, pamažu atgauna regėjimo jausmą. Pirmiau jie pradėdą skirti šviesą ir tamsą ir išmoksta orientuotis, o vėliau gali atskirti net spalvas, žmones, jų judė-sius, nors ir neaiškiai.

Mokslininkai su nepasitikejimu pažiūrėjo į nepaprastą išra-dimą. Du žymūs Vienos profesorai užsirišę akis demonstravo naują išradimą patys ant savęs. Iš bandymų gavo teigiamus rezultatus.

Naujas lenkų puskarininkių tarnybos įstatymas. Š. m. pradžioje pasibaigė darbai specialios komisijos liktinių puskarininkių tarnybos sąlygoms tirti. Išleistas įstatymas, kuris gerokai pakeičia seną puskarininkių tarnybos įstatymą, išleistą 1924 metais.

Iš puskarininkių reikalaujamas ilgesnis tarnybos terminas atskiruose laipsniuose.

Laipsnis	Kiek reikia tarnauti laipsnyje		
		Pirmiau	Dabar
Plutonovas	Kapralo	8 mėn.	24 mėn.
Šeržantas	Plutonovo	12 .	24 .
Vyr. šeržantas	Šeržanto	24 .	36 .
Karūžas	Vyr. šeržanto	Nebuvo	48 .

Norį pasilikti kariuomenėje puskarininkiai turi ištarnauti 2 metus kandidatais (bandomoji tarnyba). Pripažinti tinkamais puskarininkiais pasirašo pasižadėjimą tarnauti kariuomenėje 10 metų. Baigus 10 metų, liktinės tarnybos puskarininkis turi teisės prašyti į civilę tarnybą kariuomenėje arba kitose ministerijose ir savivaldybėse, arba išeiti į atsargą su pensija. Lenkų karo spaudos nuomone ši reforma žymiai pakels puskarininkių korpo autoritetą ir reikšmę. Iš kandidatų į puskarininkius reikalaujama, kad jie būtų baigę pradžios mokyklos pilną kursą („szkoła powszechna“ su 7 metų kursu).

„Nuginkluotų“ vokiečių karo jėgos auga. Sąryšy su vykstančia Ženevoje nusiginklavimo konferencija ir vokiečių reikalavimais leisti jiems apsiginkluoti, ir užsienio spauda svarsto Vokietijos kariškus galimus.

Vokiečių karo ministeris Šleicher'is sustato planą pertvarkyti policiją, pavedant ją karo ministerijai ir pašalinant jai Vokietijos kraštų vyriausybės įtaką. Policija turi būti sumilitarizuota. Tuo būdu vokiečių ginkluotos jėgos padidėtų iki 220.000 žmonių.

„Didysai“ Vokietijos reformatorius Hitleris irgi turi paruošęs projektą Vokiečių galybei sustiprinti. Jis projektuoja organizuoti „darbo kariuomenę“. Į ją turėtų būti priverstinai imami vyrai nuo 19 iki 22 metų amžiaus. Tarnyba turėtų trukti du metus. Pagrindinis „darbo kariuomenės“ vienetas būtų batalionas, sudarytas iš 170 darbininkų eilinių ir 46 karininkų. 10 batalionų sudarytų „grupę“, komendantą vadovaujama, o grupės sudarytų „inspekciją“, inspektoriaus vadovaujama. Visa Vokietija būtų padalyta į 30 inspekcijų, kurių kiekvienoje būtų po 30.000 žmonių. Todėl „darbo kariuomenė“ turėtų 900.000 kariškai organizuotų žmonių. Ji būtų išskirstyta miestuose, turinčiuose mažiau 100.000 gyventojų. Kiekvienas eilinis gautų kasdien po 30–50 pfenigų algos. Šį projektą propaguoti Hitleris pavedė pulk. Hierl. Tuo būdu hitlerininkai projektuoja paveikti pavojaus nedarbo pasekmes, o iš antros pusės, apeinant Versalės sutartį, suorganizuoti didžiulę kariuomenę. Tokia kariškai išmankštinta „darbo kariuomenė“, gavusi iš reichswehro sandėlių šautuvus, trumpu laiku virstų rimta ginkluota jėga.

Taigi, realizavus šiuos du projektus: militarizavus policiją ir organizavus „darbo kariuomenę“, „nuskriaustieji“ vokiečiai turės per 2 milijonus neblogai parengtų ir drausmingų karių: „Reichswero“ — 100.000 žmonių; militariz. policijos — 120.000 žmonių; „darbo kariuomenės“ — 900.000 žmonių; „stahelm'o“ — 1.000.000 žmonių; Hitlerio smogiamųjų dalių — 400.000 žmonių. Iš viso 2.520.000 žmonių.

Štai tau ir „nusiginklavimas“!

Organizuojami „Bavarijos sargai“. Bavarijos liaudies partija išleido į jaunimą atsišaukimą, kuriuo kviečiama stoti į apsaugos organizaciją „Bavarijos sargai“. Organizacijos tikslas apsaugoti gyventojus nuo hitlerininkų puolimų ir palaikyti tvarką, saugumą ir valstybės autoritetą nuo nacionalsocialistų pasikėsinimų.

Kvietimas į apsaugos organizaciją turėjo didelio pasisekimo, nes per trumpą laiką į ją įsirašė keletas tūkstančių jaunuolių. Organizacija turės savo nuolatinius būrius ir tam tikrą uniformą. Netrukus visoje Bavarijoje „Bavarijos sargai“ surengs eilę propagandos demonstracijų bei mitingų.

Lenkų „ščelcu“ suvažiavimas. Liepos 5 d. Varšuvoje baigėsi Lenkų šaulių sąjungos suvažiavimas. Kongresas priėmė rezoliuciją, kurioje pabrėžiama Vokietijos pastangos pakeisti Versalio sutartį ir rytų sienas ir pareiškiamas, kad Lenkų „ščelcai“ pasirengę kiekvienu momentu atremti pasikėsinimus į Lenkų teritoriją. „Sutarties panaikinimas — sakoma rezoliucijoje — atpalaiduotų Lenkiją nuo jos pasižadėjimų ir primintų jai reikala išlaisvinti lenkų žemės likučius, tebėsančius svetimųjų valdžioje“. Gaila, kad lenkai užmiršo, kiek jie patys turi prisigrobtį svetimų žemių.

Legionierių suvažiavimas. Legionierių metinis kongresas šiais metais bus rugpjūčio 12 d. Gdynėje.

Lenkija. Projektuojama įrengti daug naujų aerodromų. Oro susisiekimui Lenkijoje plečiantis reikalinga steigti vis naujus aerodromus. Netrukus ketinama įrengti aerodromus kai kuriuose, net nedideliuose, miesteliuose, kaip Slonim, Zamosce, Mielec, Nowy Targ, Sandomierz ir kt.

Varšuvos apylinkėse, šalia mazginės oro susisiekimą stoties Okencieje, numatoma įrengti aerodromus Żyrardove, Nowy Dwór, Otwock, Sochaczew ir Minsk Mazowiecki.

Austrija. „Schutzbund'as“ mankštinosi. Prieš mėnesio pabaigą socialistų kariška organizacija „Schutzbund“ Purkersdorfo apylinkėse atliko didelius kariškus manevrus. Manevruose dalyvavo 19.000 „Schutzbund'o“ narių. Manevrai buvo dvipusiniai. Abi „kovojančios“ pusės buvo apsirūpinusios lauko telefonais, sanitarijos stotimis ir kt. Po manevrų buvo „šutbundistų“ paradas. „Arbeiter Zeitung“ pranešimu manevrai pavykę gerai ir parodė, kad „Schutzbund'as“ yra visai pasirengęs sutikti priešus.

Kiek pasauly yra motociklų. Visame pasauly pereinamais metais buvo vartojama 2.750.578 motociklai iš jų 2.363.650 (86%) tenka Europai, 131.700 (5%) — Amerikai, 121.430 (4%) — Australijai, 71.025 (3%) — Azijai, 62.674 (2%) — Afrikai. Tad daugiausia motociklų vartojama Europoje; Amerikoje daugiausia vartojami automobiliai, kurie ten labai pigūs.

Blogas burnos kvapas

veikia atstumiančiai; biaurosspalvos dantys gadina gražiausią veidą. Abu tie grožio trūkumai dažnai esti pašalinami tik kartą išvalius dantis puikiai gaivinančia dantų pasta — Chlorodont. Dantys ir jų šoninis paviršius gauna po trumpo vartojimo nuostabų dramblio kaulo blizgumą, naudojantis vien tik tam tikslui mūsų pagamintu dantų šepetuku. Chlorodont su specialiai įtaisytomis dantimis šeriais. Užsikūlusios dantų tarpeliuose maisto liekanos, kurios paprastai ir yra blogo burnos kvapo priežastis, tuo būdu grynai išvalomos. Tikra tik mėlynai žaliuose originaliuose įpakavimuose su antrašte Chlorodont. Pamėginkite pirmiau su viena tuba už Lit. 1.50; didelė tuba Lit. 2.50; gaunama visur

Liepos 16 ir 17 d. Kaune, LFLS stadione, buvo Kauno miesto lengvosios atletikos pirmenybės. Paprastai, šios pirmenybės būdavo rudenį, bet šiais metais lengvosios atletikos centro komitetas sumanė jas surengti dabar. Kadangi dabar daugumas sportininkų yra išvažinėję vasaroti, tai rungtynės praėjo silpnokai, nebuvo didesnės konkurencijos. Atskirose šakose pasiekti šie geresnieji rezultatai: Tamulynas (LGSF) laimėjo naują Lietuvos rekordą ieties metime (55,84 mtr.); Šimanas (LDS) (53,7 sek.) prabėgo 400 mtr. ir Libermanas 100 ir 200 mtr. bėgime. 100 mtr. jis prabėgo per 11,5 sek., o 200 mtr. atbėgo pirmuoju per 24,2 sek.

Pirmenybes laimėjo LGSF klubas, surinkęs daugiausia taškų. Jam teko ir Kauno miesto savivaldybės skirtoji dovana — albumas, kurį įteikė p. Kipras Petrauskas.

Bokso rungtynės su latviais, kurios buvo Kaune liepos 16 d. LDS ringe, baigėsi lygiomis 2:2. Geriausiai šiose rungtynėse iš lietuvių pusės pasirodė Misiūnas ir Markevičius (abu LDS). Pirmasis lengvam svorį punktais laimėjo prieš latvį Murnieką, o antrasis — Markevičius supliekė už save fiziškai daug stipresnį latvį Rubiną. Jie abu boksavosi pusvidutiniam svorį. Ypatingai patiko Markevičiaus ir Rubino susitikimas. Šioje poroje Markevičius savo prityrimu ir technika laimėjo prieš stiprų ir ištvermingą Rubiną. Publika jam už tai sukėlė griausmingas ovacijas. Kituose susitikimuose laimėjo latviai: musės svorį Tiemerman punk-

tais laimėjo prieš Jožiną ir sunkiam svory — Zeicmann techniškai k. o. pirmam rounde nugalėjo lietuviškąjį Carnerą Klimaitį. Be šių susitikimų su latviais, dar boksavosi vietos boksininkai. Iš jų geriausiai pasirodė Simonavičius ir Kundrotas.

Tarptautinė regeta Klaipėdoje buvo liepos 17 d. Ją surengė Klaipėdos irklautojų klubas „Neptūnas“ ir joje dalyvavo Dancigo, Karaliaučiaus, Kauno, Tilžės, Klaipėdos ir kitų miestų irklautojų komandos. Kauną atstovavo Lietuvos Jacht-klubo komanda. Kauniečiai dalyvavo tik viename užvažiavime ir laimėjo antrą vietą. Jie pravažiavo 1500 metrų lenktynių laivą per 5,39 min. Pirmą vietą šioje konkurencijoje laimėjo „Neptūnas“ 5,32 min. Kituose užvažiavimuose, kurių iš viso buvo 14, kauniečiai nedalyvavo. Daugiausia pirmų vietų laimėjo Klaipėdos „Neptūnas“.

Dabar Jacht-klubo irklautojai ruošiasi kitoms lenktynėms liepos 31 d. Rygoje. Šiose lenktynėse dalyvaus Lietuvos, Latvijos, Estijos, Vokietijos, Suomijos ir Lenkijos irklautojai.

Marijampolė. Suvalkijos futbolo apygardos I rungtynių ratas jau baigė šiuo rezultatu:

Eilės nr.	Komandų pavadinimai	Taškų skaičius	Golų santykis	
			davė	gavo
1.	Marijampolės „Šaulys“ . . .	8	15	8
2.	Kybartų „Makabi“	6	9	8
3.	Marijampolės „Makabi“ . . .	4	8	8
4.	Kybartų „Sveikata“	2	21	6
5.	Marijampolės „Kovas“	0	3	27

Dėl kai kurių ginčų dar galimi maži pakeitimai.
Kl. Rymantas.

Marijampolė. Pirmasis teniso turnyras prasidėjo liepos mėn. 10 d. Dalyvauja 10 klubo narių. Antras turnyras miesto pirmenybėms bus rugpjūčio 1 ir 15 d. d.

Romo et Humus.

Lygos rinktinė — LGSF 10:1. Liepos 18 d. LFLS stadione Lietuvos futbolo lygos rinktinė žaidė kontrolinėse rungtynėse su LGSF. Laimėjo lygos rinktinė labai dideliu rezultatu 10:1. Po šių rungtynių ši rinktinė, pakeitus josios gynime kelis žaidėjus, liepos 24 d. žais Liepojuje prieš Latviją. Tai bus revanšo rungtynės, nes rungtynės, kurios buvo birželio 29 d. Kaune, mūsų šaliai pralaimėjo 3:2.

KSS — A. L. Bar — Kochba A. L. 3:2 (2:0). Liepos mėn. 9 d. buvo pirmenybių rungtynės tarp KSS ir Bar-Kochbos Klaipėdos apygardos meisterio vardui įgyti. Pirmam puslaiky persvara buvo KSS; antram žaidimas buvo atviras. Labiausiai puolė Bar-Kochba. Tačiau žaisdama nedarniai, ji pralaimėjo gana smarkiai. Į jos vartus krito trys KSS įvartai.

Liepos mėn. 10 d. KSS I senorių komanda žaidė prieš Klaipėdos darbininkų susivienijimą. Ir šias rungtynes laimėjo KSS 4:0.

J. K—ris.

Pasaulin. olimpiadai artėjant. X pasaulin. olimpiada Los Angelese prasidės liepos mėn. 30 d. ir baigsis rugpjūčio 14 d. Uždarius dalyvių registraciją pasirodė, kad jų bus per 1500 iš 39 valstybių, iš jų 250 moterų. Dalyvių skaičius kiek mažesnis, negu 1928 m. Amsterdamo olimpiadoj. Tai suprantama, nes pirmas dalykas, kad labai tolima kelionė ir sunkūs krizės laikai kai kurias valstybes sulaukė nuo siuntimo olimpiadon sportininkų. Nuo dalyvavimo olimpiadoj atsisakė ir Lietuva, nors kai kurie sportininkai (dviratininkai) buvo pasiekę nustatytas olimpines normas.

Daugiausia dalyvių išstatė Amerika — 313, toliau Japonija ir Kanada po 200. Italija siunčia 108 dalyvius, Vokietija — 81, Argentina ir Brazilija po 75, Anglija ir Meksika po 70, Prancūzija 67, Švedija 47 ir Suomija 40. Latvija siunčia du dalyvius — Daliną ir Dimzė, kurie liepos 7 d. išvyko į Los Angeles. Pirmasis dalyvaus 50 kilometrų ėjime ir antrasis dalyvaus dešimtkovoj. Kitų kraštų dalyviai irgi jau visi yra pakeičiami į Ameriką.

Atskiru šakų varžybose (lengv. atletikoj) pirmas tris vietas pasaulin. rekordų lentelėj turi: 100 metrų bėgime Amerika (10,2 sek.) ir dvi Vokietija (10,3 ir 10,4 s.), 200 m. b. Amerika laiko dvi pirmas vietas (20,4 ir 20,5), trečia vieta tenka Austrijai (20,6 s.), 400 m. b. pirmą ir trečią v. turi Amerika (46,4 ir 48,2 s.), antrą v. Vokietija (47,8 s.), 800 m. b. visas tris vietas turi Amerika (1,50 m.), 1500 m. b. pirmoj vietoj

eina Italija (3,52,2 m.) ir toliau Amerika ir Suomija; 5000 m. dvi pirmas vietas užima Suomija (14 m. 16,9 s.), 10.000 m. pirmą v. turi Lenkija ir likusias Suomija. Šokime į tolimą rekordą turi Japonija su 7,76 metrais ir Amerika dvi kitas (7,62 m.). Šokime į aukštį pirmas dvi v. turi Amerika (1,98 m.) ir trečią Lenkija (1,96 m.). Šokime su kartimi visas tris vietas tenka Amerikai (4,25 m.). Diskas tenka Vengrijai (50,7 m.), Amerikai ir Suomijai. Rutulio stūmimo vietas pasidalino Amerika (16,07 m.), Čekoslovakija (15,88 m.) ir Vokietija (15,88 m.). Ieties metime dvi pirmas vietas turi Suomija (74,02 m.) ir Vokietija (69,54 m.). Barjer. bėgime 110 m. visas tris vietas turi Amerika (14 sek.) ir 400 m. barjer. bėg. pirmoj vietoj eina Anglija ir toliau vėl Amerika.

Kaip atrodys ši rekordų lentelė po olimpiados sunku pasakyti, bet viena yra aišku, kad esant dideliame varžymui rekordai valstybių atžvilgiu persigrupos ir daug jų bus pasikeitusių.

Idomus šachmatų turnyras Swūneniūndėj. Paskutinėmis dienomis Swūneniūndėj (Vokietijoj) baigė idomus šachmatų turnyras, kuriame, be 8 geriausių Vokietijos šachmatistų, dar dalyvavo Švedijos meisteris Stoltzas ir pagarsėjęs šachmatistas, mūsų pilietis Listas. I vietą laimėjo svečias Stoltzas (7½ tašk.), nepralaimėjęs nė vienos partijos, II vietą laimėjo taip pat nė vienos partijos nepralaimėjęs, tik daugiau baigęs lygiomis, Vokietijos meisteris Richteris (6 tašk.), III vieta teko 67 metų seniui, pasižymėjusiam šachmatistui, Mieses (5½ tašk.), ir t. t. Listui šį kartą sekėsi kiek blogiau, negu kituose turnyruose — jis laimėjo 7 vietą.

Galvosūkio 28 nr. sprendimas.

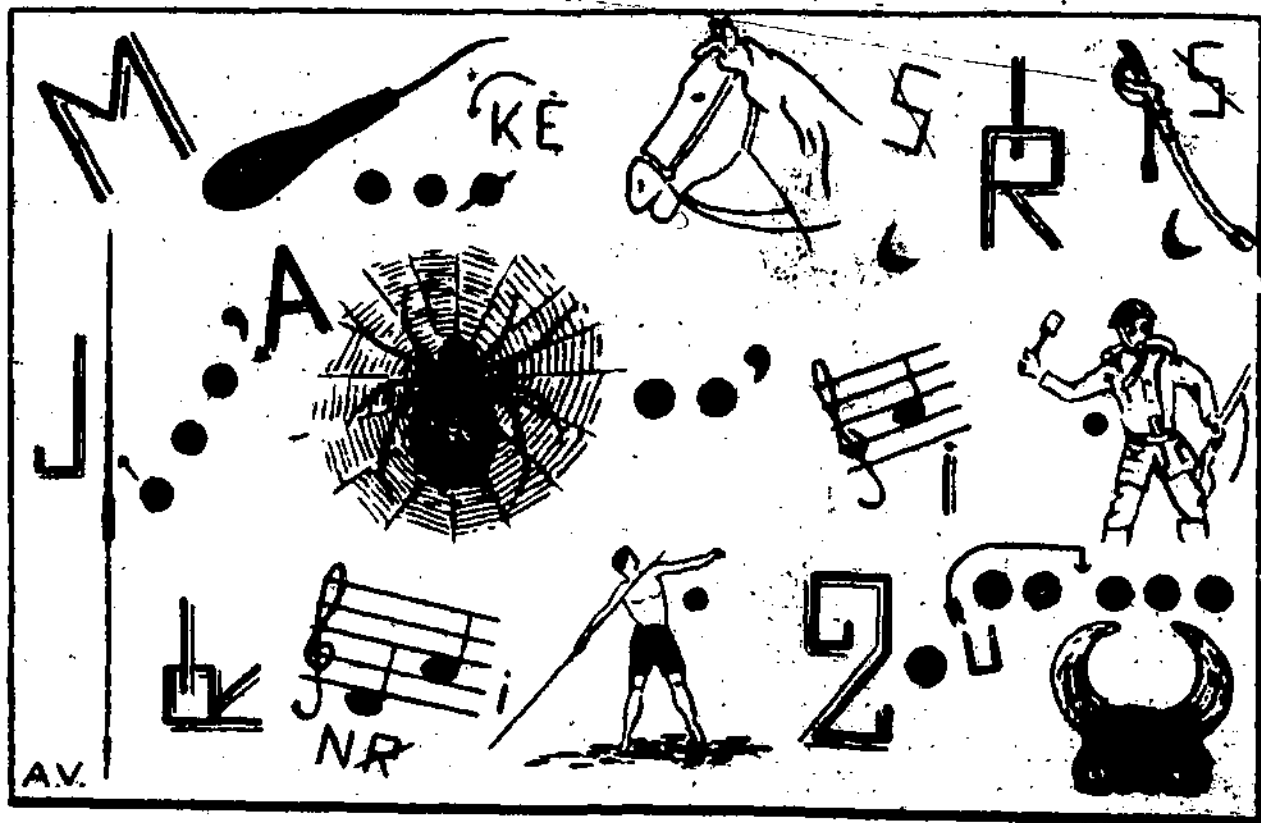
Tautos garbė — tėvynės gerovė!

Gerai išsprendė šie asmenys: 1) L. Briedis (V Š); 2) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.); 3) v. p. Kulikauskas (pion. b.); 4) j. p. J. Mičėnas (2 p. p.); 5) j. p. A. Savukaitis (2 p. p.); 6) Junkmeisteris (Šnč.).

Galvosūkis 30 nr.

(Vert. 1 tšk.)

REBUS

Jau XIV metal gyvuoja „KARYS“

Kas tik vėliau gavo pamatyti, tas jau niekad nes „Karys“ yra idomus 2. K. K. ai iliustruotas savaitinis karių 12 mėn. — 8 lit., 6 mėn. — 4 lit., 1 mėn. — 1 lit. Adr.: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“.